... LIBRARY
19 JUL 1955

No. 28—Vol.-LIII

Friday,
15th July, 1955

Registered at the G.P.O. as a Newspaper

Price 6d.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

VALUE OF TIME

[We in South Africa have very little value of time. This is observed particularly at almost all our public meetings. They are never heed punctually. People have to wait at least half an hour or much longer at times than the stipulated time. Quite a lot of time is wasted on discussions of no value. This is in regard to our public organisations. In our private life too—if we were to observe carefully—we would be amazed to see what amount of time we waste and how very valuable it could become if we occupied it in some useful constructive work, Mahatma Gandhi was very particular in utilising every minute in some useful work "Take care of the minute and hour will take care of itself" was his motto. The Africans in particular and the non Europeans in general, who are being neglected by our Government and all possible measures are being adopted to reduce them to slaves, have to be very particular about how they spend their time. There is really no time for any leisure for them. Freedom is not going to descend from heaven for them. They have to become free and independent and must device ways and means to do so. The following by Mr. Vithaldas Kothari appearing in a recent issue of 'Harijan' will therefore be found very thought provoking to readers of 'Indian Opinion.'—Ed. I.O.]

MAHATMA GANDHI knowing the real nature of our national problem showed us in clear terms that if all the young and the old spun sufficient yarn for their clothing in their leisure hours, they would benefit both themselves and the nation. Thereby they would increase the national income by some crores, without making any special demand on the national capital. Many other benefits would also accrue from it. People would learn the dignity of labour and their idleness would be turned into fruitful labour; unemployment would be relieved to a certain extent and above all the spinner would feel oneness with the poor and the needy.

Gandhiji's apparently small programme of hand-spinning is full of so many potential benefits. Similarly, if people took to any such productive activity in their leisure hours, it would undoubtedly be beneficial both to the individual and the nation. It would, not only, increase the national income but the national power generated from it would be helpful in solving many other socio-economic problems and the people would be better fitted for Swaraj.

Shri B. L. Jalan, the well-known businessman of Calcutta has taken up such a project in some villages adjoining Calcutta; worked with the people and done some work there with the co-operation of the people. After carrying on his experiment for some time, he has published his experiences in the form of a booklet[1] and showed therein on the countrywide basis that "there are 11 crore working adults out of the Indian population of 35.7 crores. Now each working adult working for one hour daily in the busy season of an average of eight months, and two hours daily in the slack season of four months contributes during the year 60 eight-hour working days. Thus 11 crore (or 110 million) adults will contribute 660 crore (or 6,600 million) working days. Calculating at the rate of Re 1-8-0 the prevalent average rate in India, the net contribution only in terms of labour to the national income would be about Rs 1,000 crores (or 10,000 million rupees)." This comes to about one-tenth of present total national income, i.e. 10 per cent increase in national income in a year. What a great thing if achieved!

Shri Jalan suggests in his booklet that the scheme should include projects benefitting the rural population on company level. It should aim at the provision of all basic necessities to the entire mass of rural people. Thus they must have housing, education, medical facilities, good roads, adequate food, fair amount of clothing and a general rise in the income. It could also include irrigation and construction of wells, excavating silted canals, fish-culture, poultry farming, horticulture etc. The order of priorities should be determined by regional, geographic, cultural and economic considerations.

He has laid special stress on the housing programme. According to his housing scheme, each family would be required to contribute on an average one-and-a-half hours of daily work by two members for one-and-a-half years to two years. By contributing so much labour, each family would get a pucca house free of all cost.

It is calculated that each family would contribute, on the above basis, 207 to 272 eight-hour working days. By utilizing sixty per cent of this labour they would be able to manufacture 40 to 55 thousand bricks. For a house of the type contemplated about 20,000 bricks would be required. The surplus of bricks and the labour would be utilized for getting other required materials for house-building. All this can be easily done by any adult, after some training, which is not very technical.

This was also the significance of Gandhiji's programme. Though it appeared to be small it was capable of increasing the national income by at least one-third of the above figure. It is clear that the people of this country by the strength of their number only would produce tremendously, even if they worked for one to two hours daily in their off-days. All this is possible but it should be put into action. It was Gandhiji's speciality that he made great things out of small things. He worked at small programmes but by persistence and zeal made it nation-wide and showed great results. Vinobaji has done the same thing in the case of the Bhoodan movement. Similar zeal should be created among the people and then there will be no question of production or income. To achieve that, it is not necessary to create capital worth millions for huge undertaking; but the national will should be awakened and the people should be organized for voluntary productive labour.

[1] *Rupees 10,000 Million a-Year Self-Help Scheme* by B. L. Jalan.

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones?

Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY, the best of all Gifts.

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The

New India Assurance

Company Limited

Principal Controlling Officers:

Rustomjee (Pty.) Ltd.

140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.

NEW NYLON SAREE MATERIALS

JUST ARRIVED

Gold Striped Fancy Nylons 48" 12/6 yd

Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.

Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.

Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.

Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.

Coloured Georgettes 45" 3/11yd.

BLOUSES

Printed Georgette and Bemberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.

Real Benares and Jari Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.

Georgette Jari Work Sarees All colours. £4-10-0

Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0

CHILDREN'S SCHOOL WEAR

Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.

CHAMPALS!

Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair

Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE

39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Kampala due 29th July. Sailing 3rd August.

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES: DURBAN TO BOMBAY

First Class single without food £83—10—0
Second " " " " 55—0—0
Third Class Bunk 28—10—0
Muslim Special Food £11—10—0 Ordinary Food £4—17—6
Hindu Special Food £10—3—0 Ordinary Food £4—5—6

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.

390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.

Tel. Add. "KARAMAT."

INDIAN OPINION

FRIDAY, 15TH JULY, 1955

Greatest Disservice

WE wrote our last week's leading article on the opening of the new non-European medical school of the University of Natal without having before us the speech of the Minister of Education, Arts and Science, Dr. J. H. Viljoen, by whom the opening ceremony was performed. Even now we have before us his speech as reported in the daily Press, whose authenticity we have no reason to doubt. The speech speaks volumes about the apartheid policy of the Government and fully confirms our comment that this new £447,000 school stands as a living monument of apartheid. The judges of whether the Government's policy of "separate development for White and non-White was an honourable and practical one" should really be the persons on whom separation has been imposed. Surely the days are passed when a minority can be allowed to think and to decide the future of a majority which is five times greater in number. It is too much to expect in this modern enlightened world. The whole trouble about the present Government is that it seems to be still living in the medieval age and seeks to drag the whole country to that age. So the very basis of the policy of the Government is dishonourable and impractical.

Separation of the races there is even without it being imposed by the Government and it will remain for all time. It is a natural thing. God has created no two things equal and yet each one is interdependent and is supposed to live in harmony. "Unity in diversity" is the law of Nature. We see it in our very lives. But no sooner one begins to suffer from a superiority complex and to despise the rest and seeks forcibly to keep the rest in perpetual subjugation than one destroys the whole natural structure. When one meets another person it is not the body that meets but it is the soul that meets. The body is destructible, the soul is immortal, indestructible. But if we begin to hate the body the soul will never meet and our desired task will never be accomplished. The whole policy of the Government is based on hate and it is therefore dishonourable and impractical. It is destined to be destroyed, but beware, it will also destroy all that surrounds it. To live we must become unconscious of our racial identity but see to the quality of one's mind, heart and soul. An educational institution which does not teach that is not a living institution, however much may have been spent on it. It is not worth more than the brick and mortar it is made of. It is like a dead body. So if the type of education to be given in this new medical school is to be the one envisaged by the Minister of Education, Arts and Science, that school is worth nothing to the people for whom it has been erected. It is a symbol of their shame and degradation.

Dr. Viljoen's oration on racial identity, we must most humbly confess, does not sound as though it were coming from a Minister of Education, Arts and Science. If we may be permitted to say so without in the slightest degree meaning to offend the Honourable Minister, it really puts to shame all the three and sounds more like an oration of a politician of the type of Hitler, who in his craze for race purity, died a miserable death.

The Bantu (a term which is deeply resented by the Africans for whom it is being persistently used particularly by the members of the Government) and other non-European groups, Mr. Viljoen and his Government should know, do not cherish such ideas about racial identity and so there is no question of their having weakened by the policy of the Union, as attributed to them by Dr. Viljoen. On the contrary they are strongly opposing them and have openly declared that they stand for self-respect and human dignity, which Dr. Viljoen has in his speech, quite unconsciously, offended. That the University of Natal, unlike the Cape and Witwatersrand Universities, should have supported this apartheid policy in this academic field is the greatest disservice done to all that a university stands for.

NOTES AND NEWS

Wedding In Durban

THE marriage of Mr. Rustom Jalbhoy Rustomjee, son of Mrs. and the late Mr. Jalbhoy Rustomjee, to Dr. Khorshed Ginwala, daughter of Mr. and Mrs. Navasaranji Ginwala, of Lourenco Marques, was performed at the Durban City Hall on Monday, July 11, by His Holiness Dasturji Navroz Dinshaw Minocher Homjee, a high priest of the Parsee community, who was specially brought out from India for the special occasion. The ceremony lasted from 4 30 to 6 p.m. Dasturjee thereafter explained the meaning of the ceremony, which was followed by speeches to suit the occasion by the Mayor of Durban, Councillor R. A. Carte, representing the Europeans, and by Messrs P. R. Pather, A. S. Kajee, Dr. N. P. Desai and Ashwin Choudree, representing the different sections of the Indian community. Mr. Narsavanji Ginwalla on behalf of the bride's party and Mr. Sorabjee Rustomjee on behalf of the bridegroom's party expressed their thanks. The wedded couple were recipients of innumerable wedding gifts and messages of blessings. The Durban civic orchestra, conducted by Mr. Charles Denholm, entertained the audience with music.

Plea For Less Racialism

While the Union Government persists in furthering its apartheid policy it is refreshing to note what the Governor of Nyasaland, Sir Geoffrey Colby has to say. In his speech from the Throne at the opening of the Legislative Council the Governor is reported by Sapa to have asked the people of Nyasaland to abandon the racial attitude to politics. Sir Geoffrey said it must be qualities of leadership, capacity and integrity and not race which should determine an individual's claim to play a part in the government of the Territory. The recent constitutional changes were not the last word in constitutional reform and further reform must be sought in due course, but not by way of extension of the present system which inevitably fostered a racial attitude to politics. It was only just over six years since Africans had been given representation on the Legislative Council, and there was no basis for any complaint that the British Government had not met the aspirations of the Africans. Most Africans, he felt sure, fully accepted that there must, and should be European leadership in Nyasaland for many years to come. Sir Geoffrey pointed out to Africans that political maturity was not achieved by holding noisy meetings and passing irre-

-sponsible and unconsidered resolutions.

We do not think any right thinking non Europeans will take exception to what the Governor of Nyasaland has said. They have no objection to the Europeans retaining leadership as long as they lead rightly and not try to become permanent trustees of the Black man as a God-given right and to keep the Black man in permanent subjugation. A good government is that which governs the least.

S.A. Teams For Empire And Olympic Games

Father Trevor Huddleston and Mr. Patrick Duncan, writing to 'The Times' from The Priory, Rosettenville, Johannesburg, urge that a condition of future South African participation in the Empire and Olympic Games should be that teams from the Union should be chosen without regard to race. In a letter dated July 1 and signed by [illegible] say: "The Olympic Games are open to competitors from the whole world, and the Empire Games to the whole Commonwealth—with the exception of the non-White peoples of South Africa. South African teams to these games have so far been selected only from the White population of the country, although the other sections have produced men of Olympic status. In 1948, Ronne Eland, a Coloured weight-lifter, was excluded from the South African team and only competed at the Olympic Games through being included in the United Kingdom team. Since then the Empire flyweight boxing title has been held, for a period, by Jake Tuli, an African who outclassed all White South Africans. Both these men and possibly many others are excluded from their country's teams in international games because their country has a colour bar. By accepting these colour bar teams the committees of the Game have also, no doubt unwittingly, supported the colour bar and have made it impossible for non-White South Africans to compete as South Africans. We wish to urge that in future both committees make it a condition of South African participation that the teams be chosen without regard to race."—Sapa.

Professor Einstein's Last Wish

Professor Albert Einstein, whose theoretical work paved the way for development of atomic weapons, left at his death an appeal to the world to ban the use of such weapons. Bertrand Russell will reveal Einstein's appeal from his grave on Saturday, states the London correspondent of the 'Natal Mercury.'

OPENING OF THE NEW MEDICAL SCHOOL IN DURBAN

THE new £447,000 non-European Medical School of the University of Natal was a concrete example that the country's policy of separate development for White and non White was an honourable and practical one, said the Minister of Education, Arts and Science, Dr. J. H. Viljoen, in Durban when he officially opened the school last week, reference to which was made in our last week's issue and also this week in our leading article.

Dr. Viljoen is reported by the 'Natal Mercury' to have said that in Durban the racial problem was the most acute and the most involved.

"But with the opening in this city today of this school for non-Europeans, which includes facilities for Indians and Coloureds, we are demonstrating in a positive fashion—and shall continue to do so—how we translate our convictions into action.

"Just as we Afrikaans speaking people wish to retain our racial identity, so do we wish to help the other racial groups retain theirs.

"And it is in the first place at an educational institution that groups lose, or strengthen, their identities."

It was not a case of racial prerogative, but only the world-wide movement among nations worth their salt to maintain their positions as nations or parts of nations.

The Bantu and other non-European groups in South Africa had this feeling of identity, even though it had been weakened by past policy in the Union.

"The policy which we are now following will allow that feeling to flower once more and will lead to a happier and more self respecting non-Europeans taking part in the building up of South Africa."

The Zulu nation, and all other non-Europeans, should have confidence in the men who were being trained here to serve them.

"They will be of your blood, they will understand your language and your feelings, and they will therefore be all the more able to understand what ails you and to help you to maintain health and happiness."

Dr. Viljoen emphasised that, contrary to the policy generally applied to universities, practically the full cost of this school was being borne by the State. But there was no intention of dictating to, or restricting, the university.

The school—which was equal to the best in the country—will be kept solely for non-Europeans, with the Bantu, because of their numerical preponderance in the population, predominant among student numbers.

Dr. George Campbell, chairman of the University Council, said that students at the school were sharing in a pioneer development that was blazing a trail for their various races. Here they were able to reach the highest rung of the professional ladder—the greatest privilege in the world available to any man or woman.

"With this appreciation, however, must come a deep sense of the burden of ethical responsibility."

Dr. E. G. Malherbe, vice-chancellor and principal of the University, said that although Durban was already well known for a variety of reasons, it would probably become most famous for its non-European medical school, the finest in the Union.

Donations towards its upkeep had been received from the Zulu nation and other non-European groups, and the school was a joint effort.

Its opening was symbolic of the new trend of bringing the non-European into active partnership—a partnership which was essential if South Africans were to survive as happy, contented people.

AFRICAN STUDIES

NEW SCHOOL OF DELHI UNIVERSITY

THE University of Delhi has recently established a School of African Studies to organise instruction for a diploma course extending over a period of two years. The school will provide facilities for research in African subjects leading to the Ph.D. degree of Delhi University.

The first Diploma Course, which will begin on July 18, is open to persons who have passed the B A. or B.Sc. examination of the University of Delhi or an examination recognised as equivalent thereto. To begin with the school will admit about 30 students a year, including students from overseas. A limited number of scholarships has been made available to overseas students.

The following are the subjects for the Diploma Course:—

Paper I: Systematic and Regional Geography of Africa.

Paper II: African Cultural Anthropology.

Paper III: African History with special reference to the development of colonial policies.

Paper IV: Governments and Politics in Africa.

Paper V: Economic Development in Africa with special reference to the modern period.

Paper VI: Political and Cultural History of India with special reference to the development of the present Constitution.

Paper VII: Any one of the following: (a) Geography and Anthropology of an African region (to be defined from time to time); (b) U.N. and other international activities in Africa; (c) Economic and Social Development of India since 1857; (d) African Land Systems; (e) Ethnology of India; (f) Geopolitics of Africa.

Paper VIII: Language (Swahili/Hausa) or an Indian language.

Welcoming Delhi University's decision to set up the school, Prime Minister Mr. Nehru said in an address delivered on December 26, 1953: "For some time past I have been feeling more and more that among the problems of the next few years, the problem of Africa is going to be one of the most important in the world.

"I would like to know the African history, life in the past, and the background of the continent. I am, therefore, very glad to know that it is proposed to start an Institute of African Studies in Delhi University. I hope that it will be possible through that Institute to know more about people of Africa, their culture and their background."

NATAL INDIAN TEACHERS' SOCIETY

THE twenty ninth annual conference of the Natal Indian Teachers' Society was opened on Thursday, July 7, at the Avalon Theatre, Durban, by Mr. Neville Nuttall, Principal of the Natal Teachers' Training College. In the course of his speech Mr. Nuttall said, the College did not fear to act on the principle of freedom of conscience. The College considered this principle to be one of the basic rights of humanity, irrespective of race, colour or creed.

Teaching was the least advertised, the worst paid and the most richly rewarded profession in the world, he said.

On the strictly technical side of teaching it was the teachers's primary duty to teach children the basic skills—to read intelligently, to write legibly and correctly and to calculate accurately.

"The basic skills are the basic skills in any language, any society and any political or national or international set-up. Thereafter we are open to differences of opinion; to ideologies, to philosophies and to popular shibboleths and catchwords.

"We are faced in these days with a very great danger—the danger of indoctrination. This is one of the most terrible and the most insidious trends of the age in which we live.

"Deliberately to indoctrinate a child with one's own particular obsession is an unforgivable crime against mankind. To twist facts for the purpose of indoctrination is not only unprofessional in a teacher; it is completely unethical and wicked."

Presidential Address

Mr A. D Lazarus, in his presidential address to the conference said the Indian people appeared to be at the crossroads in the national life of South Africa.

Mr Lazarus said there was now no time for sophistry and rationalisation on whether Indians were South Africans of not.

"Either one belongs and therefore respects and conforms to South Africa's standards of thought and action or one remains an 'uitlander' outside the pale. I know what I am—just a South African," he said.

He said that superficially, by the criteria of racial origin, religion, language and colour, the Indian people appeared particularly vulnerable to the charge of being alien, but only superficially.

"By an accident of history we have Indian schools, Indian churches and Indian housing schemes which go to the length of attaching foreign-Indian names to streets, such as Bombay Avenue and Calcutta Lane.

"Nowhere has any positive statement of the aims of our education been set out which could seriously be considered to embrace this vital question of being a South African.

"We are South Africans and the educational set-up should be geared to the business of keeping us that way, not only by a statement of the aims and objectives of our education but by the active pursuit of these objectives in our day-to-day practices. I suggest that there can be nothing wrong with the positive indoctrination in the classroom towards this noble end."

Special Gratuity

The Natal Education Department had decided to consolidate a portion of the cost of living allowance into the basic salaries of Indian and Coloured teachers, Mr. H. B. K. Wilter, chief inspector of Indian education, told the conference.

He said the Department had also decided to pay a gratuity to Indian and Coloured teachers.

The consolidation of the cost of living allowance would be enforced from April 1 this year. About £100 would be consolidated plus about £10 for superannuation. The consolidation would be on the same basis as for European teachers.

Equal Pay

At its session held at Sastri College the Society decided to ask the Natal Provincial Administration to apply the principle of equal pay for Indian teachers who had the same qualifications as European teachers.

Jobs In The Department

In view of the acute staff shortages in the Provincial Accountant's department and in the Natal Education Department, the Society urged the authorities to create vacancies in those departments for suitably qualified Indian personnel.

Religious Instruction

The Society was not opposed to religious instruction in schools but was opposed to the creation of religious schools, said the annual report of the general secretary, Mr. P. R idoo.

The Society opposed religious schools of the type that came into being after 1943 because appointments were being made on religious grounds and not on merit. Religious knowledge was being imparted through the medium of the vernacular and the subject was being taught by someone outside the permanent teaching staff.

The Society rejected by three votes a resolution opposing the introduction of religious schooling.

The rejected resolution said, that the introduction of religious instruction in schools would lead to further division of the Indian people into Hindus, Moslems and Christians, and also along linguistic lines as Tamils, Telugus, Gujeratis, Hindustanis and Urdus.

Mr. P. Raidoo said in his secretarial report that the Natal Education Department had decided that examiners' reports would be general reports on all candidates and no longer differentiate between European, Coloured and Indian candidates.

The Society had objected to different reports because it considered they would affect the examiner's impartiality.

The conference approved of a professional code for Indian teachers.

Statistics

More than 72,000 Indian scholars were attending schools and training colleges in Natal last year, but about 15,600 children of school-going age were still not attending school, according to statistics compiled by the Natal Indian Teachers' Society

By comparison there were 56,986 European and 1,187 Coloured children at school in the province.

Including private schools, there were 271 available for Indians, 404 for Europeans and 41 for Coloureds.

Election Of Officials

Mr. A. D. Lazarus was re-elected president of the Society. The other members of the executive committee were: Vice-president Mr. K. R. Nair; secretary, Mr. P. Raidoo; treasurer, Mr. R S. Naidoo. Other members: Mr. R. P. Nair, Mr. R. G. Pillay, Mr. N G Moodley, Mrs R. J. Gabriel and Mr. S. Chotai.

A LETTER FROM PROFESSOR CHARLES R. NIXON

PROFESSOR Charles R. Nixion, who visited the Union a short while ago and spent some time at the University of Natal, had now returned to the homeland. Both Professor and Mrs. Nixon had made many friends while they were in the Union. We have just received an interesting letter from them from which the following extract will, we are sure, interest the readers of 'Indian Opinion':

"...Our trip home provided us with an opportunity to see something of Africa north of the Union particularly the Rhodesias and Kenya. We were able to stop briefly in Cairo and Istanbul to get a brief sense of the ancient civilization of the Nile and of both ancient and modern Turkey. I was impressed when in Cairo by the great poverty which exists in a highly populated but unindustrial country and was struck, while in Istanbul, by the success which Turkey is having with its conscious effort to move rapidly into a modern Western industrial culture. Visiting these other areas after being in South Africa for a year gave me a feeling that at the root of many of Africa's problems are rather universal human problems of conflict and survival, and that they are less conditioned by immediate historical circumstances than one would have thought when viewing them by themselves.

The most important news in the human relations field in this country continues to be the progress in desegregation of our public schools. The most recent Supreme Court decision, as you probably know, puts the responsibility for developing specific programmes for desegregation into the hands of the lower court judges. This will mean that the process will take a number of years and will probably take longer where the Negro population is largest. But there is enough action being taken on a voluntary basis outside the South for one to feel that in a few years there will only be a small section of the country that still has this problem to be dealt with. I think experience may provide us for the first time with the real picture of what happens in the many areas of race relations when children of different racial groups go to school together. The evidence in Washington, D C suggests that racial tensions are less in many neighbourhoods where previously there had been segregated schools.

Baby simply loves the caressing softness of its silky and fragrant lather. It is so soothing and cooling to hot, smarting skin. After the bath a dusting with exquisitely perfumed Cuticura Talcum Powder will ensure baby's comfort.
"FOR SENSITIVE SKINS"
547

INDO-SOVIET RELATIONS TO BE GOVERNED BY FIVE-PRINCIPLES

JOINT STATEMENT ISSUED IN MOSCOW

THE talks between India's Prime Minister, Mr. Nehru and the Soviet Prime Minister and Chairman of Council of Ministers ended in Moscow on June 23.

Following is the joint-statement by Prime Minister Nehru and Prime Minister Bulganin, which was issued on June 23:

"At the invitation of the Government of the Union of Socialist Soviet Republic Mr. Jawaharlal Nehru, Prime Minister of India has paid a visit to the Soviet Union. During his stay in Moscow he had several talks with Marshal Bulganin, Prime Minister of Soviet Union and other members of the Soviet Government. These talks have taken place in a friendly and cordial atmosphere and have covered over a wide range both the matters of mutual interest to the two countries and larger problems of International interest and concern arising from the current world affairs. The relations between the Soviet Union and India happily rest on the firm foundation of friendship and mutual understanding The Prime Ministers are resolved that these relations shall continue to be informed and guided by the following principles:

(1) Mutual respect for each others territorial integrity and sovereignty;

(2) Non-aggression;

(3) Non-Interference in each other's internal affairs for any reasons, economic, political or ideological character;

(4) Equality and mutual benefit, and

(5) Peaceful Co-existence.

The Prime Ministers are convinced that these 'principles,' which have lately received an increasing measure of recognition, are capable of wider application and that in observance of these 'principles' by the nations, in the conduct of their mutual relations, lies the main hope of banishing fear and mistrust from their minds and thus of lowering the world tensions.

"The wider acceptance of these 'principles' will enlarge area of peace, promote mutual confidence amongst the nations and pave the way for greater International co-operation.

'In the climate of peace, thus created, it will become possible to seek peaceful solutions of International questions by methods of negotiations and conciliation.

"Both the Prime Ministers recognise that in various parts of the world there is, on the part of the smaller and weaker States, a vague and possibly unreasonable fear of bigger Powers. They feel that it is essential to dispel this fear in all the possible ways. Here again, best remedy is to adhere unflinchingly to the Principles of co-existence enunciated above.

Afro-Asian Conference Acclaimed As Historic

"The Prime Ministers acclaim the results of the Asian-African Conference held at Bandung in April last. The Conference was of historic importance as being the first of its kind at which independent nations of the two Continents, with differing political and social systems met together for common purpose of devising ways and means of achieving fuller economic, cultural and political co-operation. The results of the Conference have been noteworthy and are of deep significance, not only to the participating countries themselves, but generally to the cause of world peace.

"The Prime Ministers wish to commend, in particular, the declaration on promotion of world peace and co operation adopted by the Conference, which embodies and elaborates the concept of peaceful co existence. The Prime Ministers recognise that there have been signs of improvement in the general International situation. In particular, they welcome lessening of tension in the Far-East, the advent of the Australian independence, the improved relations between the Soviet Union and Yugoslavia and the keener and the more general appreciation now discernible everywhere of the dangers of war in the atomic age.

"Nevertheless, in large areas, fear and suspicion dominate the minds of men and nations and vitiate International relations. In the Far-East, while there has been lessening of the tension, causes of the tension still remain. It is the earnest hope of both the Prime Ministers that it will be possible by peaceful means to satisfy the legitimate rights of the Chinese Peoples Republic in regard to Taiwan.

"At the same time the Prime Ministers wish to reiterate their conviction that the continued refusal to admit the Chinese Peoples Republic to the United Nations lies at the root of many troubles in the Far-East and elsewhere. They consider it essential that the Chinese Peoples Republic should be given its rightful place in the United Nations, whose role and authority would thereby be enhanced.

They also think it important that all the States, which are qualified for. membership in terms of the Charter should be admitted to the United Nations.

The Soviet Union, as a country which has provided one of the two co-chairmen of the Geneva Conference and India, as a country which has provided chairmen of all the three International Commissions in Indo-China have undertaken special responsibilities in connection with the implementation of the Geneva Agreements. These agreements constitute a notable example of the use of the method of negotiation for solving international conflicts and the degree of success achieved in the practical implementation of these agreements will be regarded as a major measure of the value of the method of negotiation as a means of resolving the international disputes.

"The Prime Ministers, therefore, gave special consideration to the situation in Indo-China. In spite of the difficulties, which have occasionally been of grave character, the implementation of the agreements has, on the whole, so far been satisfactory. The progress of the implementation is now in some danger of being obstructed by new and unexpected developments. The Prime Ministers desire to exhort all the Governments concerned with the carrying out of the provisions of the agreements to do their utmost fully to discharge their obligations so that the purposes of the agreement may be completely achieved. In particular they would strongly urge that where elections are to be held as a preliminary to the political settlement the efforts of the Governments concerned should be directed to full implementation of the provisions of the agreement.

"Of the international questions of deep concern to the nations, none is more pressing or frought with grave consequences to the issues of war and peace than that of disarmament. The tendency to build up arms and armaments, conventional as well as atomic, has increased the prevalent fear and suspicion among the nations and has had the effect of diverting the national resources from the legitimate purposes namely, uplift of the people.

"In the opinion of the Prime Ministers nothing should be allowed to stand in the way of the imposition of complete ban on the production, experimentation and the use of the nuclear and the thermo-nuclear weapons of war. At the same time they consider that there should be simultaneous and substantial reduction of the conventional armaments and that effective international control should be established and maintained. To implement such disarmament and prohibition in this connection the recent Soviet proposals were acknowledged as substantial contribution to the peace.

"The Prime Ministers believe that under the aegis of the five principles enunciated in the statement, there is ample scope for the development of cultural, economic and technical co-operation between their two States. The fact that each country, following the system, which is moulded by its own genious, traditions and environments, should be no bar to such co-operation.

"Indeed the essence of true co-existence in which both the Prime Ministers have profound faith is that States of different social structures can exist side by side in peace and concord and work for common good. Already aided by the trade agreement concluded some time ago, there has been a marked development in co-operation between the two countries in cultural and economic spheres. The recent agreement in regard to the construction of a steel plant in India with the assistance of the Soviet Government is a notable example of such co-operation. The two Prime Ministers taking note of the mutual benefits of such co-operation will seek to promote and strengthen the relations between their two countries in economic and cultural fields as well as in that of scientific and technical research.

"Both the Prime Ministers are gratified at the opportunity they have had of personal discussion and exchange of views on matters of mutual interest to them and are confident that the results of their talks and friendly contacts which have been established will further strengthen and develop relations between the two countries and their peoples, and will serve the interest of world peace."

ARE THESE FACTS?

MANY eminent scientists and writers are showing increasing concern regarding nuclear explosions; Japanese scientists have virtually declared that the increase of radio-activity in atmosphere has reached a dangerous degree in their country. After the latest explosion on March 23, Canada has shown a hundred per cent. increase which, we are assured by the scientists, is not injurious to living creation. Reports are appearing almost daily of perceptible increase in radioactivity in many countries around the scenes of explosion, though sufficiently far off the calculated danger zone. We give below an extract from an article in the 'Atomic Scientists' Journal' by Prof. J. Rotblat, Professor of Physics, University of London. Having dealt with the probable mechanism of the hydrogen bomb, he speaks of the possible effects of the explosions that 'an average 25 H-bomb tests a year would double the natural level of radiation in the world. "Rough as this estimate may be, it certainly shows that we are sailing much closer to the wind than many of us thought...Even without a war, there is a probable risk of running into genetic trouble, if the tests of these weapons continue at the present rate."'

This is the apprehension not of one scientist, but of many. Small countries and nations are suffering and praying and protesting but to no avail. With a Satanic callousness, the fatal experiments are being carried on. Other nations i.e. joining the competition, rather are forced to join it. National economies are thrown to the winds. Sufferings of their own peoples are no concern to the capitalists who control the states. Shri Kumarappa has branded the U.S.S.R. also as a capitalist—a state capitalist, more ruthless, though less cunning than its rival.

One has every right to commit suicide and to murder one's enemy. But to poison the life of innocent neutrals and even allies, and that quite knowingly and deliberately and entreaties notwithstanding, is a phenomenon whose cruelty is unparalleled in history or mythology. Yet the people responsible for this state of affairs are rational beings, not mad or cruel. They are caught in a vicious circle, from which perhaps they cannot come out even if they wish. There is, however, neither the desire nor the attempt to come out.

The situation is extremely disturbing. Had the rivalry been between two democratic countries, the nationals would have risen against or at least brought pressure on the governments to cry halt to this madness. Unfortunately the peoples of the one group have no voice, cannot express their will; nor are they informed of the grim tragedy that awaits the world. The nationals of the other group, though fully aware of the danger ahead and of their power of their own governments, look helplessly at the condition prevailing on the other side, at the utter lack of control by the peoples of their governments' determination to push forward with their plans, and think it wise not to interfere with the only possible way of countering the national peril adopted by their governments. The protests and prayers of neutral nations do not reach the ears of the proud Bigs. Negotiations are vitiated by cunningness and propaganda idea. Each side thinks the other is about to bend his knees, which never comes true. There seems to be no way out but to carry on negotiations with the hope that better sense may prevail in the end and save mankind from their deserving doom.—'Prabuddha Bharata.'

ORIGINAL CORRESPONDENCE.

AFRICAN DOMESTIC SERVANTS

THE EDITOR, 'INDIAN OPINION.'

SIR,—In this country it is quite a common thing for one to open one of the leading dailies to find in the readers' view columns unimaginably atrocious and vicious outbursts at African domestic servants, from the pens of their white readers supposed to have been wronged by some John or Mary in their employ; no matter how trifle the incident. But one never reads about the poor servants' genuine complaints—which are as a matter of fact counted in thousands—levelled at either a boss or mistress.

The reason for this seemingly conspiracy of silence on the part of the domestic servants may be attributed to the fact that, those of their element who can read and write English seldom care to read any newspaper while the majority is completely illiterate. However, much contribution is attributable to the newspapers themselves. Like their readers who are always eager to tell the world through the medium of the former how bad and dishonest the "native always is," they are too pleased to cooperate in disseminating the vilification without ever giving thought to the possible existence of real grievances of the servants occasioned by ill-treatment which some of them get from some employers. That being so, I just wonder how many letters containing such complaints would get beyond the Editor's waste-paper basket if an attempt to have them published in one of the selfsame dailies were made by domestic servants.

Further, judging by the niggardly defence usually put up by some employers (who are woefully in the minority) on behalf of some good servant or servants they at one time or another had in their employ, it takes a colossal courage on their part to dare make such defence public. It is really very unfortunate to note how scarcer the number of white people who can boldly speak the truth about an African is becoming in this country.

It is beyond me to grasp the reason why hardly any employer ever considers it befitting his conscience to take pleasure in writing to the daily Press and tell the world at large just how wonderful his servant Jack or Jane is, as is often done by those who always seem to be the victims of the misfortune of engaging "dishonest" domestic servants. Of course I do not for a second pretend to overlook that some really honest white employers sometimes write in this manner, although it is usually as a counteract to an outburst.

Once I took it upon myself to prove if allegations in certain correspondence regarding domestic servants in general was worth the publicity they were receiving from a certain daily, in order to be in an unassailable position when I launched a determined defence on the poor servants' behalf. I was able to discover that the causes of the complaints then so sensationally-paraded in the face of the entire civilised world, were so isolated as to border on sheer fancy. Although the editor of the same journal in which the attacking correspondence had appeared had spared himself no pains in extracting the potential sting from my counter attack, the defence was at least to gain the admiration of two of the newspaper's white readers who readily rallied to my side. However, unfortunately, as I already pointed out, it was in an effort (on their part) to undo a damage that had already been done.

I cannot but lament the apparently cut and dried policy of all African domestic servants, in that they treat whatever complaints as well as grievances they have against their employers as being personal and *strictly* domestic, because the reading world as a result never get to hear how really bad and unreasonable some of the housewives can be towards their servants, in precisely the same manner it has got to know about the former as a consequence of the latters' tendency to rush to print over the slightest mistake made by them during the course of carrying out their respective charges.

Lest I should be misinterpreted, I am not in the least blind to the fact there are in our midst bad and dishonest domestic servants who will not fail to avail themselves of the instant a mistress turns her back and steal whatever they can lay their hands on. There are those who would take up work to facilitate "reconnoitering" and at the opportune moment signal an "all clear sign" to a standby gang of thieves. But then bad eggs in society are found among elements of all racial groups. However, such a type of impression is not what one gets from the contents of the correspondence which complains to the Press about African servants—it is of the nature that "natives are all criminals." I wonder how many a mistress has ever thought just how much her attitude towards her servants directly contributed to their behaviour towards her? A little searching on this line might be an eye-opener on her part.—Yours etc., MAKHWENKWE NTLOLA.

Supremacy In Justice And Friendliness

THE EDITOR 'INDIAN OPINION.'

SIR,—'Indian Opinion' sometimes makes sad reading and there is plenty to depress us in these days. It is good however to realise that throughout Africa there is scattered a number of Europeans deeply concerned for the welfare of Coloured races, people who would like them to have equal opportunities with the White races for education development and civilisation. I do not covet for my people

White supremacy (in the generally accepted meaning of that term). I desire supremacy in justice, friendliness, understanding and generosity. Our Government and civilisation force us to live at a very mediocre standard. If we rise above it or fall below it we suffer unpleasant consequences, but we that are Christians know we should do to others as we would be done by, were we in their place. In his most helpful book "Beware of the African" Reginald Reynolds, though fully aware of all our injustice, calls the last chapter "Ukes Sil reg Kom" and places his faith in those indomitable few who have not bowed their rule and have refused to accept privileges based on wrong principles. A small minority standing firmly for justice and right, and prepared to suffer for it, have always been the beginning of every refrom. We have only to remember such men as Mahatma Gandhi and C. F. Andrews to realise what one individual can achieve. There are others waiting now to see how best they can make a stand against laws that inevitably produce hate, war and extreme poverty; their strongest desire is to give their lives in service for the under-privileged. The tide is turning. Very many are deeply disturbed and stirred to wonder whether the present callousness towards Coloured races is not leading us to disaster. Outside Africa the world is getting more humane and liberal Africa cannot long stand aloof. The darkest night is just before the dawn, the sun begins to rise when the last star has disappeared. Perhaps we Europeans will find out "They that suffer most have most to give," we have much to learn from you.—Yours etc., ELSIE MANNING.

NEHRU'S ADDRESS TO YUGOSLAV PARLIAMENT

ADDRESSING the Yugoslav Parliament in Belgrade on July 2, the Indian Prime Minister, Mr. Nehru, said that war should be outlawed as the relic of a barbaric past. Mr. Nehru added that there must be intimate international co-operation but each country should guard against outside interference.

The two Houses of the Yugoslav Parliament met jointly to hear the address—the first by a foreign statesman. The Prime Minister, who spoke in Hindi, was given an ovation when he entered the Parliament chamber. In his speech Mr. Nehru dwelt on the problems of war and peace and explained the dynamic policy of peaceful co-existence advocated by India and other countries. He urged that war should be outlawed as the relic of a barbarous past, and that countries of the world should emulate the idea of peaceful co-existence. The policy of peaceful co-existence, he added, was not an attempt to build up a third bloc of nations; neither was it neutrality nor a passive approach to problems. It was an active dynamic approach and it meant ceaseless endeavour on the part of all those who believed in it.

The Prime Minister said it was generally recognised today that there had been a turn for the better in world affairs. But clouds still remained. It would require all the wit and wisdom of nations to dispel them fully so that the bright sun of freedom might shine and give light and warmth to every country and people. Science had brought vast opportunities of progress within reach of man, but it was extraordinary that human thinking had not kept pace with scientific progress. Most men still functioned in old ruts and thought along old grooves which had little relation to reality. Some even thought of the possibility of war in this atomic age—war which would certainly bring ruin to all and destroy civilisation. If that was to be the ultimate fate of humanity, then surely it mattered little what ideologies man pursued and what objectives they had. Therefore, said Mr. Nehru, the first thing that was clear was that in the modern age war was out of the question. The relic of a barbaric past, it had no meaning today for intelligent human beings.

Mr. Nehru added that if war and the way of violence were ruled out, then the only other way was for nations to live together in peace and solve their problems by negotiations. "Could we do that? How could we get rid of fears and suspicions, hatred and the lack of security which many nations feel and which has led to colossal armaments?" he asked. Mr. Nehru said these were difficult questions and India approached them with a spirit of humility. She tried to do her utmost to serve the cause of peace and co-operation, of better human relations and of human progress. "I cannot presume to advise other countries because I know that conditions differ and national backgrounds are not the same. All I can venture is to put before you the thought I have for my own country," he said.

Great military commanders had not been India's symbol but men like Buddha and Mahatma Gandhi, messengers of goodwill and peace.

Language Of Peace

Mr. Nehru went on to say that there was much talk of peace and the word was often used as a slogan. There was a danger that even good words and ideas might lose their value by wrong use. Peace should be peaceful. Peace should not shout or use the language of threat and condemnation.

The Prime Minister said that often they heard of an iron curtain. He thought there was some truth in this. But the greatest iron curtain was one which put a wall around the human mind, preventing it from seeing and understanding the outside world. These mental walls were all the more difficult because they were abstract. Mr. Nehru said: "Let us at least open some windows in them which will bring some fresh air and light and enable us to have a look at the outside world."

The Prime Minister said he had come from Asia, a continent which had long been in travail and which today was resurgent and dynamic. Many people in other countries did not realise this fact. Also in a state of deep ferment was the unhappy continent of Africa whose people had suffered untold agony in the past and were suffering agony even now. It was obvious that world problems could not be solved by ignoring the wishes of the peoples of Africa and Asia. And yet this was what some countries were continually trying to do.

Major Problems

The major problems today were those of East Asia, Germany and rearmament. These were problems of vital importance and yet many people refused to face the facts. The great country of China had been kept out of the United Nations. Mr. Nehru said he could not imagine anything more absurd than this.

The Prime Minister said that in spite of different political systems, there was a great deal in common between India and Yugoslavia. Marshal Tito's visit to India had led to new understanding. Out of the seed that was sown, a flourishing tree had grown, casting its soothing shadow over a wide area.

Mr. Nehru said that the world had infinite variety but at the same time it was too small for any nation to live in isolation. There must be intimate co-operation. India had decided to build a socialist pattern of society. This pattern would have to grow according to the needs of the people and need not be the same as elsewhere. Mr. Nehru said he deeply believed in the freedom and independence of his own country and of other countries, in freedom of the individual and in the democratic system. Each country must find for itself a system according to its genius. In this they might be helped by others, but essentially they must guard against interference from outside.

Navjot Ceremony

Navjot ceremony (initiation into the Zoroastrian Faith) of Arnawaz, seven-year-old daughter of Mr. and Mrs. Phiroz Navroji and granddaughter of Mrs. and the late Mr. Jalbhoy Rustomjee, was performed by His Holiness Dasturji Navroz D. Minocher-Homjee on Sunday, July 10, at the Avalon Theatre, Durban, in the presence of a large gathering. Ice cream was served to all those present after the ceremony.

All political comments in this issue except where otherwise indicated by Manilal Gandhi of Phoenix Settlement, Phoenix, Natal.

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 213 Macosa House, Second Floor, 17 Commissioner Street, Ferreirastown, Johannesburg. 'Phone 33-1654.

BOOKS FOR SALE

Satyagraha In S.A. —By M. K. Gandhi 15/-

Bapoo's Letters To Ashram Sisters —By Kaka Kalelkar 2/6

Which Way Lies Hope —By R. B. Gregg 2/6

A Nation Builder At Work By Pyarelal 1/6

Why Prohibition —By Kumarappa 1/-

Obtainable from:

'INDIAN OPINION,' P/Bag, Durban, Natal.

FINE LEATHERS OF WOMEN'S SHOES NEED NUGGET

Golden Number
OF
"INDIAN OPINION"
Souvenir
Of The
Passive Resistance Movement
1906—1914

Price: 7s. 6d.

Obtainable From:

"Indian Opinion"
P. Bag, Durban, Natal.

HINDUSTANI FILM RECORDS

Aar Paar	SAD. 178 to 181	4.	1 11 0
Aah	" 87 " 91	5.	1 18 9
Aan	" 58 " 62	5.	1 18 9
Amber	" 76 " 81	6.	2 6 6
Anarkali	" 120 " 125	6.	2 6 6
Albela	" 37 " 42	6.	2 6 6
Awaara	" 32 " 36	5.	1 18 9
Anhonie	" 92 " 94	3.	1 3 3
Boot Polish	" 174 " 177	4.	1 11 0
Baari	" 20 " 23	4.	1 11 0
Baiju Bawara	" 95 " 101	7.	2 14 3
Babul	" 155 " 159	5.	1 18 9
Dastan	" 160 " 164	5.	1 18 9
Patita	" 195 " 197	3.	1 3 3
Ramzan ki Barkat	" 43	1.	7 9
Sagai	DSE. 8 " 12	5.	1 18 9
Sangeeta	" 25 " 29	5	1 18 9
Saqi	SAD. 82 " 86	5.	1 18 9
Sajan	" 1 " 4	4.	1 11 0
Supna	N. 25834-25838	5.	1 18 9
Surdas	P. 10718-10721	4.	1 11 0
Taxi Driver	SAD. 184 " 187	4.	1 11 0
Tarana	" 63 " 67	5.	1 18 9

Single Records at 7/9 postage and packing extra.

C.O.D. Orders accepted throughout the Union and Rhodesia.

We are Agents of FILM INDIA in English
Single Copies at 6/9 each. Postage Free. C O D 1/- extra.
Yearly £4—0—0, postage free.

NAVJAWAN Magazine in Gujarati only. Monthly issue.
Single Copies 2/3 each Postage free.
Yearly £1—6—0, postage free.

AZAD CAFE
11a Kort Street, (First Floor,) Johannesburg
P.O. Box 3379, Telephone: 33-8583,
JOHANNESBURG.

Seven Months With Mahatma Gandhi
Being an Inside View of the Non-co-operation Movement of 1921-22
By Krishnadas
Abridged and edited by Richard B. Gregg

Writing of the two volumes of which this is an abridgement Gandhiji wrote: "I have gone through them. And the facts appear to me to be correctly set forth and exhaustively dealt with......The volumes are the only narrative we have of the seven months with which Krishnadas deals."

Price: 12s. 6d.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

COMMUNAL UNITY
By Gandhiji

An up-to-date collection of Gandhiji's writings on Unity between Hindus, Muslims Sikhs and others. While defining Unity Gandhiji says:

"Hindu-Muslim Unity means not unity between Hindus and Muslims only but between all those who believe in India to be their home, no matter to what faith they belong."

Foreword by Babu Rajendraprasad.

Price: 25s.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

BAGAWAD GITA IN PICTURES

A very fine production giving the whole Gita in attractive pictures with wording in English and Hindi.

Price £5–10–0

A Few Copies Available.

Please order immediately with remittance.

C.O.D. Orders Not Accepted.

Obtainable from:

Indian Opinion, P. Bag, Durban.

BOOKS FOR SALE

Ramanama—M. K. Gandhi	2	0
An Atheist With Gandhi—Gora G. Rao	2	0
Key to Health—M. K. Gandhi	1	6
A Gandhi Anthology (Book I)—V. G. Desai	1	8
Gandhian Ethics—Benoy Gopal Ray	2	6
Basic Education—M K Gandhi	2	6
Bapu's Letters to Mira (1921-48)	7	6
For Pacifists—M. K. Gandhi	2	6
The Educational Philosophy of Mahatma Gandhi —M. S. Patel	8	6
To Women—Amrit Kaur	1	0
Drink, Drugs and Gambling —M. K. Gandhi	5	6
To the Students—M. K. Gandhi	8	6
Unto This Last—M. K. Gandhi	1	0
The Gospel of Selfless Action or The Gita According to Gandhiji (Translation of the Original in Gujarati with an additional introduction and commentary) —Mahadev Desai	8	6

Obtainable From:

Indian Opinion, P. Bag, Durban, Natal.

News the other papers don't print is to be found each week in

PEACE NEWS

World news—events in Africa, Asia, America, Europe—news of constructive peacemaking; race relations; progress towards a non-violent society.

Obtainable by air-mail each week from Britain at 50s. 6d. per year; sea-mail 21s.; 4 weeks trial subscription (sea-mail) 2s. 6d.

South African representative.

ELLA B. ELDER
Brownlee Street, Stutterheim, Cape.

London office:

3 BLACKSTOCK ROAD, N. 4

BOOKS FOR SALE

Diet and Diet Reform—Gandhiji	5	0
Cleanings—Mira	1	6
Selections from Gandhi—N. Bose	10	0
Public Finance and Our Poverty Gandhiji	3	0
Hindu Dharma—Gandhiji	8	0
Bhoodan Yajna	2	0
Sardar Vallabhbhai Patel (Vol.I)—N. D. Parekh	15	0
The Diary of Mahadev Desai—V. G. Desai	12	0

Obtainable from:

C/O INDIAN OPINION, P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

UPANISHADS FOR THE LAY READER —C. Rajagopalachari	6	0
VEDANTA THE BASIC CULTURE OF INDIA —C. Rajagopalachari	5	6
INDIAN CHRISTIANS —G A. Natesan	7	6
INTERNATIONAL SHORT STORIES —The best from 23 countries	17	6

Obtainable from:

INDIAN OPINION, P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)	5	0
PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal	12	6
TO STUDENTS—M. K. Gandhi	6	0
BAPU—Marry F. Barr	4	0
COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi	25	0
FAMOUS PARSIS	7	6
SEVEN MONTHS WITH GANDHI —Krisnadas	12	6
STORY OF THE BIBLE —S. K. George	6	0
A RIGHTEOUS STRUGGLE —Mahadev Desai	2	3
GANDHIJI AS WE KNOW HIM—Intimate and delightful incidents by various writers	9	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. I.—M. K. Gandhi	15	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. II—M. K. Gandhi	14	0
FROM YERAVDA MANDIR —M. K. Gandhi	1	0
DEHUMANIZATION IN MODERN SOCIETY —Rene Fulop-Miller	1	0

Obtainable from:

"INDIAN OPINION,"
P. Bag, Durban, Natal.

'INDIAN OPINION'

(Founded By Mahatma Gandhi In 1903)

For The Moral, political and Social Advancement Of Indians In South Africa.

Published Every Friday.

Subscription Rates

Payable Always In Advance.

Within the Union	£1 10s. 6d.	Annually
„ „ „	15s. 6d.	Half-yearly
Outside the Union	£1 15s.	Annually
„ „ „	17s. 6d.	Half-yearly

Become a Subscriber and persuade your friends to do likewise.

Apply to—

Manager,
Indian Opinion,
P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

WHAT IS WRONG WITH INDIAN ECONOMIC LIFE? —Dr. V. K R. V. Rao	3	0
COTTAGE INDUSTRIES AND THEIR ROLE IN INDIAN ECONOMY—Prof. Rao	2	6
THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings an Utterances)—M. K. Gandhi	10	0
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars—K. T. Shah	15	0
INDIA SPEAKING (Various contributions on economic, political, cultural and social problems of modern India)	15	0
DELHI DIAY—Gandhiji	10	0
MY GANDHI—Dr. John Haynes Holmes	12	6
A SURVEY OF RACE RELATIONS (1934-54)	5	0
A PROPHET OF THE PEOPLE —T. L. Vaswami	3	6
GITA MEDITATIONS —T. L. Vaswani	8	6
KRISHNA STORIES —T. L. Vaswani	7	6
A VISION OF FUTURE INDIA—K. G. Mashruwala	2	0
EMNIENT AMERICANS WHOM INDIA SHOULD KNOW—Jabez T. Sunderland	7	6
SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Pacts And Facts—Stanley Powell	5	0
AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy	23	0
TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0
WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyan	2	6
GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2	6
THE STORY OF MY EXPERIMENTS WITH TRUTH —M. K. Gandhi	15	0
CHRISTIAN MISSIONS IN INDIA (Their place in India)—M. K. Gandhi	6	0
TOWARDS NON-VIOLENT SOCIALISM —M. K. Gandhi	5	0
REBUILDING OUR VILLAGES—M. K. Gandhi	3	

Obtainable from:

'Indian Opinion,'
P.Bag, Durban, Natal.

Phone 53. Telegrams 'SOLANKI.'
P.O. Box 208.

Solanki & Co. Ltd.

Merchant & Direct Importers

Extensive range always carried in the following:

Silks, Drapery, Toilets, Perfumes, Curios, Fashion Goods and Jewellery, Wide Range of Indian, Persian and Chinese Carpets.

Stockists of well-known branded Watches.

COPPERBELT PIONEER STORE
Where Quality and Service are Paramount.

Luanshya, Northern Rhodesia.

FOR . . .
RUBBER STAMPS AND PRINTING
CONTACT . . .
STANDARD PRINTING PRESS

GENERAL PRINTERS AND RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.

PHONE 61006. TELEGRAPHIC ADDRESS
P.O. BOX 2782. "QUICKPRINT"
ESTABLISHED 1927.

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN". Phone 29368.

P. HARGOVAN & CO.
(PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

DELHI DIARY

By Gandhiji

This is a collection of Gandhiji's prayer discourses which he delivered during his last stay in Delhi.

Dr. Rajendra Prasad in his foreword says:

"......In these pages one can read the anguish which he (Gandhiji) felt and the superhuman effort which he was making to restore and re-establish human standards of life and conduct amongst us."

Price: 10s.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants
—&—
Direct Importers.

47, Commissioner Street, JOHANNESBURG.

HIND SWARAJ OR INDIAN HOME RULE

By Gandhiji

Gandhiji says regarding it:

"It (the book) teaches the gospel of love in place of that of hate......It pits soul force against brute force. It has gone through several editions and I commend it to those who would care to read it." Written in 1908 it contains in essence Gandhiji's later teachings on various topics.

New Revised Edition with an introductory essay by Mahadev Desai

Price: 1s. 6d.

Obtainable from:

'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal.

Printed and Published by Manilal M. Gandhi at Phoenix, Natal.

પુસ્તક ૫૩ મું—અંક ૨૮

તા. ૧૫ જુલાઇ, ૧૯૫૫.

છુટક નકલ પેની ૬.

દર શુક્રવારે બહાર પડે છે.

ઇન્ડિયન ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

વખતની કીમત

[દક્ષિણ આફ્રિકામાં આપણને વખતની બહુ ઓછી કીમત છે. આ વસ્તુ ખાસ કરીને આપણી ઘણી ખરી જાહેર સભાઓમાં જોવામાં આવે છે. કોઇ દિવસ વખતસર તો તે શરૂ થતીજ નથી. મુકરર થએલા વખત કરતાં લોકોએ અરધી કલાક કે ઘણી વાર તે કરતાં ઘણો લાંબો વખત રાહ જોઇ બેસી રહેવું પડે છે. પછી નકામ ચર્ચાઓમાં પણ ઘણો વખત વેડફી નાખવામાં આવે છે. આ તો આપણી જાહેર સંસ્થાઓને વિષે થયું. આપણાં ખાનગી જીવનમાં જો આપણે નિરીક્ષણ કરીશું તો જોઇને તાજુબી થશે કે કેટલો વખત આપણે નકામો બરબાદ કરીએ છીએ અને તેને કંઇક ઉપયોગી રચનાત્મક કાર્યમાં રોકીએ તો તે કેટલો કીમતી થઇ પડે. મહાત્મા ગાંધીજી વખતને વિષે ઘણાંજ ચોકકસ હતા. ક્ષણે ક્ષણ તેઓ કંઇંક ઉપયોગી કાર્યમાં રોકતા હતા. "ક્ષણને સંભાળો અને કલાક પોતાનું સંભાળશે" એ તેઓનો મુદ્રામંત્ર હતો. અહિ ખાસ કરી આફ્રિકનો અને સામાન્ય રીતે બીન-ગોરાઓ જેઓ સરકાર તરફથી તરછોડાયેલા છે અને સઘળાને ગુલામ બનાવી દેવાનાં શકય સઘળા પગલાં લેવાઇ રહ્યાં છે, તેઓએ પોતાનો વખત કેવી રીતે રોકે છે તેની ખાસ કાળજી રાખવાની જરૂર છે. તેઓને નવરાશને માટે ખરી રીતે વખત છેજ નહિ. આઝાદી કંઇ તેઓને માટે આકાશમાંથી ઉતરી આવવાની નથી. તેઓએ જાતે આઝાદ થવું પડશે અને તેને માટે સઘળા માર્ગો યોજવા પડશે. આ કારણથી 'હરિજનબંધુ'ના ટુંક મુદત પરના અંકમાં પ્રસિદ્ધ થએલ શ્રી નીકુલભાઇ કોઠારીનો નીચેનો લેખ મનનીય થઇ પડશે.—તંત્રી ઇ. ઓ.]

પૂ. ગાંધીજીએ આપણને બતાવ્યું હતું કે, નાનાંમોટાં સૌ રોજ નવરાશના વખતમાં પોતાનાં કપડાં પુરતું કાંતે તો વ્યક્તિ તેમજ રાષ્ટ્ર બન્નેને લાભ થાય અને કેવળ નવરાશના વખતનો સદુપયોગ કરીને, કંઇ પણ મુડી વગર કરોડોનું ધન પેદા થઈ શકે. વિશેષમાં એમ કરવાથી, શ્રમની પ્રતિષ્ઠા વધે અને આળસનું ઓસડ થાય, બેકારીનું નિવારણ કરવામાં મદદ થાય અને ગરીબો પ્રત્યે સમભાવ કેળવાય. આવા વિવિધ લાભો તે નાનાશા કાર્યક્રમમાં રહેલા છે. એજ ધોરણે, જનતાની ફાજલ શકિતનો ઉપયોગ કરીને બીજાં કોઇ ઉપયોગી કામો કરવામાં આવે તો એવોજ લાભ થાય એ નિર્વિવાદ છે. ધનમાં લાભ થાય એટલુંજ નહીં પણ તેનાથી પેદા થયેલી શકિતને બળે, બીજાં અનેક કામો થઇ શકે અને પ્રજાની સ્વરાજશકિત વધે.

કલકત્તાના શ્રી બી. એલ. જાલને ત્યાંનાં આજુબાજુનાં ગામડાંમાં લોકોમાં પ્રત્યક્ષ કામ કરીને પ્રજાશક્તિને જાગ્રત કરી છે અને કેટલાંક કામો કરાવ્યાં છે. તે ઉપરથી એમણે આખા દેશનો ખ્યાલ કરીને જણાવ્યું છે કે, ભારતના ૧૧ કરોડ પુખ્ત ઉંમરનાં કામ કરનારાંઓ વરસમાં નવરાશના દિસોમાં રોજના ૧ થી ૨ કલાક વધુ કામ આપે તોપણ તેમના કામમાંથી વરસે રૂ. દસ અબજનું ધન પેદા થઈ શકે.* આજની રાષ્ટ્રીય આવકનો તે દસમો ભાગ થયો. એક વરસમાં દસ ટકા આવકમાં વધારો એ કેવી મોટી વાત છે! કેવળ કાંતણ કામમાંથી પણ આનાથી ત્રીજા ભાગની આવક થઇ શકે.

શ્રી જાલન પોતાની પુસ્તિકામાં સુચવે છે કે, લોકોને ઉપયોગી કામોને પહેલું મહત્ત્વ આપવું અને તેવાં કામો સ્થાનિક અનુકુળતા વિચારીને ઉપાડવાં. તેમાં રસ્તા બાંધવા, કુવા ખોદવા, તળાવો સુધારવાં, મકાનો બાંધવાં, બંધો બાંધવાં જેવાં કામોનો સમાવેશ થઇ શકે. સૌને ઉપયોગી એવાં મકાનો બાંધવાની પ્રવૃત્તિ તરફ એમણે ખાસ ધ્યાન ખેચ્યું છે અને બતાવ્યું છે કે, દરેક કુટુંબમાંથી બે માણસો રોજ ૧ થી ૧॥ કલાકનું કામ કરે તો દોઢથી બે વરસમાં વગર મુડીએ પોતાનું રહેવાનું મકાન તઇયાર કરી શકે. ઉપરની ગણતરી પ્રમાણે દરેક કુટુંબ આઠ કલાકના એક દિવસને હિસાબે ૨૦૭ થી ૨૭૨ દિવસ આપી શકે. તે પૈકી સાઠ ટકા દિવસોમાં તેઓ ૪૦ થી ૫૫ હજાર ઇંટો બનાવી શકે. તેમાંથી સામાન્ય ઘર બનાવવા માટે ૨૦,૦૦૦ ઇંટો જોઇએ. બાકીની ઇંટો વેચીને અને બીજી મજુરી કરીને બાંધકામ માટે તેઓ બીજો જરૂરી સામાન મેળવી શકે. આ કામો બધાં સશક્ત માણસો થોડી તાલીમથી સહેજે કરી શકે એવાં છે.

પુ. ગાંધીજીની નાની દેખાતી સુચનાઓનું પણ આવુંજ રહસ્ય હતું. આવડા મોટા વિશાળ દેશમાં કરોડો લોકો રોજના એકથી બે કલાકને હિસાબે ફાજલ સમયમાં ઉપયોગી કામ કરે તેમાંથી મોટું પરિણામ નીપજે એ દેખીતી વાત છે. સવાલ છે એને લોકોમાં કારગત કરવાનો. ગાંધીજી નાની વસ્તુને લોકોમાં ઉતારી બતાવતા અને તેના વિરાટ્ સ્વરૂપનું દર્શન કરાવતા. વિનોબાજીએ ભુદાનને વિષે તે કરી બતાવ્યું. તેવો કંઇક ચેપ આવી સ્વૈચ્છિક પ્રવૃત્તિને ઉપાડી લેવા માટે લોકોમાં લાગવો જોઇએ. તો જનતાની શક્તિથી તો શું ન થાય? તેને માટે કરોડોની મુડીને ઉભી કરવાની જરૂર નથી, પણ કરોડોના બળને જગાડવાની અને સંગઠિત કરવાની જરૂર છે.

* 'Rupees 10,000 Million-A-year Self Help Scheme,'—B. L. Jalan.

મારો અડગ વિશ્વાસ છે કે જગતના બધા વ્યવહારો 'પ્રેમ'ની શકિતથી જ ચાલી રહ્યાં છે. પ્રેમશુન્ય જીવન મૃતજીવન છે. સાચું જીવન તો ત્યાં જ છે, જ્યાં પ્રેમ મોજુદ છે. જીવનરૂપી સિકકાની એક બાજુ પ્રેમ છે, તો બીજી બાજુ સત્ય છે. તેથી આપણે દુનીયાને અસ્ત્ર-શસ્ત્રોથી નહીં, પણ પ્રેમથીજ જીતી શકીએ તેમ છીએ.

—ગાંધીજી.

—o—

પૈસો કોઇ પણ રીતે મનુષ્યના સુખ માપવાનો ગજ કે ગેરંટી નથી. સુખ તો પોતાની ફરજ હમેશાં અને સંપુર્ણ રીતે બજાવવાની તથા તે માટે પોતાનાથી બનતું દરેક રીતે કરી છુટવાની ખાતરીમાં રહેલું છે."

—એન્ડ્રુ કાર્નેગી.

—o—

જીંદગીમાં અડધી ભુલો તો એટલા માટે થાય છે કે જ્યાં આપણે વિચારથી કામ લેવું જોઇએ ત્યાં આપણે ભાવનાથી કામ લઇએ છીએ અને જ્યાં ભાવનાની આવશ્યકતા હોય ત્યાં વિચારોને અપનાવીએ છીએ.

લગ્ન પ્રસંગે ભેટ આપવા લાયક પુસ્તકો

—આ મેલમાં આવ્યાં છે—

ઘરની રાણી	૨૩	૬
સંસ્કાર લક્ષ્મી	૨૩	૬
આપણો ઘર સંસાર	૮	૦
શ્રી ગૃહિણી મિત્ર	૧૮	૬
શ્રીમદ્ ભગવતી ભાગવત	૩૨	૬
પહેલું પારણું	૨૩	૬
સંસારની શોભા	૧૧	૬
અનુભવ ઓષધિઓ	૧૩	૬
શીવ મહાપુરાણ ભાગ ૧–૨	૨ ૦	૦
મહાભારત વેદવ્યાસકૃત ભાગ ૧–૪	૩ ૫	૦

Include Postage and Packing charges.

Obtainable from:

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street,

Phone: 26070.

DURBAN.

Phone 22905 Tel. ADD.: "GANDABHAI"

The Home Of

INDIAN SWEETMEATS.

G. C. Kapitan & Son

Vegetarian Restaurant

Upcountry customers are requested to send their **POSTAL ORDER** with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા મહેરબાની કરવી. મીઠાઈની કીંમત ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટેજ ઉમેરવા વિનંતી છે.

નો. રોડેશીયા શી. ૧–૦ રતલે. સધર્ન રોડેશીયા ૯ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.

પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો

154 GREY STREET,

DURBAN.

Telephone: 20951

177 Grey Street DURBAN.

Bhagat's Vegetarian Lounge

(Prop: G. L. BHAGAT)

Ghee Sweetmeat Specialists

Receptions and Wedding Parties Catered For

ટેલીફોન: ૨૦૯૫૧

૧૭૭ ગ્રે સ્ટ્રીટ ડરબન.

ભગત્સ વેજીટેરીયન લાઉંજ

(પ્રોપ્રાયટર: જી. એલ. ભગત)

ઘીની મીઠાઈઓના સ્પેશ્યલીસ્ટ

મેળાવડાઓ, લગ્ન પ્રસંગોએ અમે મીઠાઈઓ પુરી પાડીએ છીએ.

"ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન"

શુક્રવાર તા. ૧૫ જુલાઇ, ૧૯૫૫.

મોટામાં મોટી કુસેવા

નાટાલની યુનીવર્સીટીની નવી મેડીકલ સ્કુલ જેના ઉદ્ઘાટનપર ગયે અઠવાડીયે અમે અગ્રલેખ લખ્યો હતો તે તેનું ઉદ્ઘાટન કરનાર કેળવણી, કલા અને વિજ્ઞાન ખાતાના પ્રધાન, ડો. જે. એચ. વીલજોને એ પ્રસંગે કરેલું ભાષણ જોયા પહેલાં લખ્યો હતો. હમણા પણ અમારી સમક્ષ તેમનું આખું ભાષણ તો નથી જ પરંતુ દૈનિક અખબારોમાં તેનો પ્રસિદ્ધ થએલો હેવાલ છે, જેના વિશ્વાસુપણા વિષે શંકા લાવવાનું અમને કશું કારણ નથી. એ ભાષણ સરકારની એપાર્ટહેડની નીતીપર ગ્રંથોના ગ્રંથો જેટલું બોલનારૂં છે અને અમે કરેલી ટીકા કે, આ પા. ૪૪૭૦૦૦ની નવી સ્કુલ એપાર્ટહેડનું એક જીવતું સ્મારક છે, તેનું સંપુર્ણ પણે સમર્થન કરનારૂં છે. "ગોરા અને બીન-ગોરાના ઇલાયદા વિકાસ ની સરકારની નીતી "માનભરેલી અને વ્યવહારૂ" છે કે નહિ, તેની પરિક્ષા ખરી રીતે એજ લોકો કરી શકે કે જેમનાપર ઇલાયદાપણું લાદવામાં આવ્યું છે. ખરેજ શું એ વખત હવે વીતી નથી ગયો કે જ્યારે પોતાના કરતાં પાંચગણી બહુમતી ના ભાવિનો વિચાર કરવાનુ અને તે ઠરાવવાનું કામ એક લઘુમતી ના હાથમાં સોંપાય? જ્ઞાનનો પ્રકાશ પામેલી આધુનિક દુનીયા માં એ વસ્તુ વધારે પડતીજ ગણાય. હાલની સરકારને વિષે મોટામાં મોટી ખામી એ છે કે હજુ પણ જાણે તે મધ્યકાલિન યુગમાંજ ગોથાં ખાઈ રહી હોય એવું જણાય છે અને આખા દેશને એ યુગ તરફ ઘસડી જવાનો તે પ્રયત્ન કરી રહી છે. એટલે સરકારની નીતીનો મૂળ પાયોજ અપમાનભરેલો અને અવ્યવહારૂ છે.

જાતીઓનું ઇલાયદાપણું તો સરકાર તરફથી તે લાદવામાં આવ્યા વિનાજ હસ્તી ધરાવી રહ્યું છે અને તે કાયમ રહેવાનું છે. ઇશ્વરે રચેલી એ એક કુદરતી વસ્તુ છે. ઇશ્વરે કોઇ પણ બે વસ્તુઓ સમાન રચેલી નથી અને તેમ છતાં પ્રત્યેક એક બીજાપર અવલંબેલી છે અને બન્ને એ હળી મળીને રહેવાનું છે. "અનેકતામાં એકતા" એ કુદરતનો નીયમ છે. આપણા આખાં જીવનમાં આપણે એ જોઈ રહ્યા છીએ. પરંતુ જેવો એકને પણ પોતાની સર્વોપરિતા નો ગર્વ આવી જાય છે અને બાકીનાને તિરસ્કારવા મંડી જાય છે અને તેમને કાયમની ગુલામી માં રાખવાનો પ્રયત્ન કરે છે તેવોજ તે આખી કુદરતી રચના નો નાશ કરે છે. એક માણસ બીજાને મળે છે ત્યારે તે તેના શરીરને નથી મળતો પરંતુ તેના આત્માને મળે છે. શરીર તો નાશવંત છે. આત્મા અમર અને અવિનાશી છે. પરંતુ આપણે શરીરને તિરસ્કારવા મંડીશું તો આત્મા અરસપરસ મળી નહિ શકે અને આપણું ધારેલું કાર્ય આપણે સિદ્ધ કરી નહિ શકીએ. સરકારની આખી નીતી તિરસ્કાર ઉપર રચાએલી છે અને તેથી તે અપમાનભરેલી અને અવ્યવહારૂ છે. તે નાશ પામવાનેજ સરજાએલી છે પરંતુ ચેતવાનું એ છે કે તેના નાશ સાથે તે આસ પાસની સઘળી વસ્તુઓનો નાશ કરશે.

આપણે જીવવું હોય તો આપણી જાતીનું ભાન આપણે ભુલી જવું પડશે અને માણસના મન, હૃદય અને આત્માની પારખ કરવી પડશે. જે કેળવણીની સંસ્થા આ વસ્તુ શીખવી શકતી નથી તે ભલે ગમે તેટલો તેના પર ખર્ચ કરવામાં આવેલો હોય છતાં જીવતી સંસ્થા નથી. જે ચુના માટીની તે બનેલી છે તેના સિવાય તેની વિશેષ કીંમત નથી. એ મરી ગયેલા માણસ ના શબના જેવી છે. એટલે આ નવી મેડીકલ સ્કુલમાં જે જાતનું શિક્ષણ આપવામાં આવનાર છે તે જો કેળવણી, કલા અને વિજ્ઞાન ખાતાના પ્રધાનની કલ્પનાનું હોય તો જે લોકો ને માટે તે સ્કુલ બંધાએલી છે તેઓને માટે તે કશાજ કામની નથી. તેઓની શરમ અને અધોગતીનું તે પ્રતીક છે.

અમારે અત્યંત નમ્રપણે કહેવું પડશે કે ડો. વીલજોનનું જાતી વાદ ઉપરનું પ્રવચન કેળવણી, કલા અને વિજ્ઞાન ખાતાના એક પ્રધાનને શોભે તેવું નથી. નામદાર પ્રધાનનું અપમાન કરવાના જરા પણ ઈરાદા વગર જો અમે કહી શકતા હોઇએ તો કહીશું કે એ ત્રણે વસ્તુઓને તે લજવનારૂં છે અને તેને બદલે હિટલર ની કોટીના એક રાજદ્વારીના ભાષણનાં જેવું ભાસે છે કે જેનું જાતીય શુદ્ધતા પ્રત્યેની ઘેલછામાં એક કંગાલના જેવું મરણ નીપજેલું આપણે જોયું.

મી. વીલજોન અને તેમની સરકારે જાણવું જોઇએ કે બાન્ટુ (જે સંજ્ઞાનો આફ્રિકનો તરફથી જેમ વધારે ને વધારે વિરોધ કરવામાં આવે છે તેમ સરકારી વર્ગ તરફથી તેનો વધારે ને વધારે પ્રયોગ થાય છે) અને બીજા બીન-ગોરાઓ જાતીય એ.ળખને વિષે એવા કશા ખ્યાલો ધરાવતા જ નથી અને તેથી યુનીયનની ભુતકાળની નીતીથી તે નબળા પડવાપણું રહેતુંજ નથી. તેને બદલે તેનો તેઓ સખત વિરોધ કરી રહ્યા છે અને ખુલ્લી રીતે જણાવેલું છે કે તેઓ સ્વમાન અને માનવ ગૌરવમાં માનનારા છે, કે જેનું ડો. વીલજોને પોતાના પ્રવચનમાં અણજાણપણે અપમાન કરેલું છે.

કેપ અને વીટવોટર્સરેન્ડ યુનીવર્સીટીઓની વિરૂદ્ધ નાટાલની યુનીવર્સીટીએ કેળવણીના આ ઉચ્ચ ક્ષેત્રમાં એપાર્ટહેડની નીતીને ટેકો આપીને યુનીવર્સીટીની પાછળના સઘળા આદર્શોની મોટામાં મોટી કુસેવા કરેલી છે.

નોંધ અને સમાચાર

ડરબનમાં લગ્ન

જુલાઇ તા. ૧૧મીના ડરબનના સીટી હોલમાં શ્રીમતી અને મરહુમ જાલભાઇ રૂસ્તમજીના પુત્ર શ્રી રૂસ્તમ જાલભાઇ રૂસ્તમજીના લોરેન્કો માર્કિવસના શ્રીયુત અને શ્રીમતી નસરવાનજી જીનવાલાના પુત્રી ડો. ખોરશેદ જીનવાલા સાથે જરથોસ્તીઓના વડા ધર્મગુરૂ દસ્તુરજી નવરોઝ દિનશાહ મીનોચર હોમજીના મુબારક હસ્તે ડરબનના સીટી હોલમાં ઘણીજ ધામધુમથી થયાં હતાં. લગ્ન વિધિ સાડા ચારથી છ સુધી ચાલ્યો હતો. બાદ દસ્તુરજીએ અંગ્રેજી માં તેનો અર્થ સમજાવ્યો હતો. જે પછી યુરોપીયનો વતી ડરબનના મેયર કાઉન્સીલ આર. એ. કાર્ટે, અને હીંદી કોમના જુદા જુદા વર્ગો તરફથી મેસર્સ પી. આર. પથર, એ. એસ. કાજી, ડો એન. પી. દેસાઇ, અને અસ્વીન ચોધરી તરફથી સમયાનુસાર ભાષણો થયાં હતાં અને કન્યા પક્ષ તરફથી શ્રી નસરવાનજી જીનવાલાએ અને વરપક્ષ તરફથી શ્રી સોરાબજી રૂસ્તમજીએ આભાર દર્શાવ્યો હતો.

નવદંપતિને અસંખ્ય કીમતી ભેટો અને આશિર્વાદોથી નવાજવામાં આવ્યા હતા. ડરબન સીવીક ઓરકેસ્ટ્રાએ વાજીંત્રોથી હાજરજનોના મનરંજન કર્યાં હતાં.

ઓછા જાતીભેદને માટે માગણી

યુનીયન સરકાર જ્યારે પોતાની એપાર્ટહેડની નીતી આગળ વધારવાનો આગ્રહ લઇ રહી છે ત્યારે ન્યાસલેન્ડ ના ગવરનર સર જ્યોફ્રે કોલબી શું કહી રહ્યા છે એ જાણવા જેવું છે. તેમણે ધારાસભા ખુલ્લી મુકતાં ન્યાસાલેન્ડના લોકોને રાજકારણમાંથી જાતી ભેદ કાઢી નાખવાની શીખ આપી હતી. સર જ્યોફ્રેએ કહ્યું કે, "દેશ નાં તંત્રમાં ભાગ લેવાનો કોઇ પણ વ્યક્તિનો દાવો તેની જાતી પરથી નહિ પરંતુ નેતૃત્વની તેની શક્તિ અને તેનામાં રહેતા વિશ્વાસપાત્રતા પરથી નક્કી થવો જોઇએ." તેમણે કહ્યું કે હમણામાં થએલા બંધારણીય ફેરફારોથી બંધારણીય સુધારાનો અંત આવતો નથી. ટુંક સમયમાં હજુ વધારે સુધારા થવા જોશે પરંતુ હાલની જાતી ભેદની નીતીથી તે નહિ થઇ શકે.

"ધારાસભામાં આફ્રિકનોને પ્રતિનિધિત્વ અપાયાને હજુ માંડ ૭ વર્ષ થયાં છે અને તે દરમીયાન બ્રીટીશ સરકારે આફ્રિકનોની અભિલાષાઓ સંતોષેલી નથી એવી ફરિયાદને માટે

કશુંજ કારણ નથી." તેમણે વધુમાં કહ્યું કે, "મારી ખાત્રી છે કે ઘણા ખરા આફ્રિકનો કબુલ કરશેજ કે ન્યાસાલેન્ડમાં યુરોપીયનોનું નેતૃત્વ હજુ વર્ષો પર્યંત રહેવું જોઇશે." તેમણે વધુમાં કહ્યું કે "રાજકીય શકિત ઘોંઘાટ વાળી સભાઓ ભરવાથી કે અવિચારી અને બીન જવાબદાર ઠરાવો પસાર કરવાથી આવી નહિ શકે."

અમે નથી માનતા કે ન્યાસાલેન્ડના ગવરનરના શબ્દોની સામે કોઇ પણ કાળા લોકો અપવાદ લે. જ્યાં સુધી યુરોપીયનો રીતસર નેતાગીરી કરે અને ઇશ્વરદત્ત હક તરીકે કાળા માણસના કાયમના ટ્રસ્ટી બની નહિ બેસે અને કાળા માણસને કાયમના ગુલામીમાં ન રાખે ત્યાં સુધી તેઓને યુરોપીયનો સામે કશો વાંધો નથી. સારી હકુમત એ ગણાય કે જે સૌથી ઓછી હકુમત ચલાવે.

એમ્પાયર અને ઓલીંપીક ગેમોમાં જતા દ. આ.ના [illegible]

ફાધર ટ્રેવર હડલ્સ્ટન અને મી. પેટ્રીક ડંકન લંડનના 'ટાઇમ્સ'માં કાગળ લખ્યો છે કે, ભવિષ્યની એમ્પાયર અને ઓલીંપીક રમતોમાં દક્ષિણ આફ્રિકાને ભાગ લેવાને એવી શરત કરવામાં આવે કે યુનીયનમાંથી ટીમો પસંદ કરવામાં જાતીભેદ રાખવામાં નહિ આવે

તેઓ લખે છે કે, ઓલીંપીક ગેમો આખી દુનીયાના હરીફોને માટે ખુલ્લી છે, અને એમ્પાયર ગેમો દક્ષિણ આફ્રીકાના બીન-ગોરાઓ સિવાય આખાં કોમનવેલ્થના હરીફો માટે ખુલ્લી છે. આ રમતોમાં દક્ષિણ આફ્રિકાની ટીમો આજ સુધી દેશની ગોરી વસતીમાંથી પસંદ કરવામાં આવી છે. જો કે બીજા વર્ગોના ઓલીંપીક ગેમોમાં ભાગ લઇ શકે એવા કુશળ ખેલાડીઓ પડેલા છે.

૧૯૪૮માં રોની ઇલેન્ડ નામના કલર્ડ વેઇટ લીફટરને દક્ષિણ આફ્રીકાની ટીમમાંથી બાતલ રાખવામાં આવ્યો હતો અને યુનાઇટેડ કીંગડમની ટીમમાં દાખલ કરવામાં આવ્યાથી તે ઓલીંપીક ગેમમાં ભાગ લઇ શકયો હતો. સ.ર બાદ આફ્રિકન ફલાઇવેઇટ બોક્સીંગ ટાઇટલ ધરાવનાર જેકે ટુલી નામના આફ્રિકને દક્ષિણ આફ્રિકાના સઘળા ગોરાઓને હરાવી દીધા હતા. આ બન્ને માણસો તેમજ કદાચ બીજા ઘણાને વર્ણભેદના કારણે આંતરરાષ્ટ્રીય રમતોમાંથી બાતલ રાખવામાં આવ્યા છે.

આવી વર્ણભેદપર રચાએલી ટીમો સ્વિકારવાથી રમતોની કમીટીઓએ અણજાણપણે વર્ણભેદને ટેકો આપેલો છે અને દક્ષિણ આફ્રીકના બીન-ગોરાઓને દક્ષિણ આફ્રિકાવાસીઓ તરીકે હરીફાઇમાં ઉતરવાનું અશક્ય કર્યું છે. અમે વિનતિ કરવા ઇચ્છીએ છીએ કે ભવિષ્યમાં બન્ને કમીટીઓએ દક્ષિણ આફ્રીકાના ખેલાડીઓની પસંદગી કરવામાં એવી શરત કરવી જોઇએ કે તેઓની પસંદગી કરવામાં વર્ણભેદ રાખવામાં ન આવે.

આઇનસ્ટાઇનની છેલ્લી ઇચ્છા

મરહુમ પ્રોફેસર આલ્બર્ટ આઇન સ્ટાઇન જેમના સંશોધનથી અણુ શસ્ત્રો ઉત્પન્ન કરવાનો માર્ગ ખુલ્લો થયો છે, તેમણે પોતાના અવસાન વખતે તેવા શસ્ત્રોપર પ્રતિબંધ મુકવાની દુનીયાને અપીલ કરી છે. બરટ્રેન્ડ રસલ આવતા શનીવાર તા. ૧૬મીના એ અપીલ આઇનસ્ટાઇનની કબરેથી જાહેર કરશે.

વિકાસની આડે આવતાં ચાર અનિષ્ટો

શ્રી નેહરૂએ એક સભામાં જણાવ્યું હતું કે પ્રજાના વિકાસની આડે આવતાં ચાર અનિષ્ટો આજે આપણામાં ઘર કરી બેઠા છે. રાષ્ટ્રીય અનૈક્ય, પ્રાંતિક વિખવાદ, કોમવાદ, અને જ્ઞાતિવાદ છે. આ ચારે અનિષ્ટો નાબુદ થવા જોઇએ. એજ આપણી પ્રગતીને રૂંધે છે. માટે કોંગ્રેસના સભ્યોએ એવા કોઇપણ સમારંભોમાં ભાગ ન લેવો. અને ન કોઇ સંસ્થાઓના સભ્યો બનવું કે જે સંસ્થા ઉપલા અનિષ્ટોને પોશતી હોય.

બીન-ગોરાઓ માટે ખુલ્લી મુકાએલી નવી મેડીકલ સ્કુલ

પા. ૪૪૭,૦૦૦ના ખર્ચે બીન ગોરાઓ માટે નાટાલ યુનીવર્સીટીની નવી મેડીકલ સ્કુલ ડરબનમાં બાંધવામાં આવી છે જેનું ઉદ્દઘાટન ગયે અઠવાડીએ કેળવણી, કલા અને વિજ્ઞાન ખાતાનાં પ્રધાન ડો. જે. એચ વીલજોનના હસ્તે થયું હતું. (જેનો ઉલ્લેખ ગયા અઠવાડીયાના અંકમાં અમે કરી ગયા છીએ તેમજ આ અંકમાં અમારા અગ્રલેખમાં કરવામાં આવ્યો છે.)

ઉદ્દઘાટન કરતાં પોતાના પ્રવચનમાં ડો. વીલજોન બોલ્યા હતા કે, "ગોરાના વિકાસ માટે ઇલાયદી સગવડો કરવી એ માનભરેલું અને વ્યવહારૂ છે તેનો આ એક સાક્ષાત દાખલો છે. તેમણે કહ્યું કે ડરબનમાં જાતીભેદનો સવાલ સૌથી વધારે તીવ્ર અને ગુંચવણ ભરેલો છે. પરતુ આ શહેરમાં બીન-ગોરાઓ માટે આ સ્કુલ, જેમાં હોદીઓ અને કલાર્કો માટે પણ સગવડ કરવામાં આવી છે, તે ખુલ્લી મુકીને અમે અમારી દ્રઢ માન્યતાઓને કેવા મુર્તીમંત કરીએ છીએ અને કરવાનું ચાલુ રાખવાના છીએ એ સકારાત્મક રીતે બતાવી રહ્યા છીએ.

"જેમ અમે આફ્રિકાનર લોકો અમારી જાતીની ઓળખ ટકાવી રાખવા ઇચ્છીએ છીએ તેવીજ રીતે એ બીજી જાતીના લોકોને પણ તે પોતાની જાતીની ઓળખ ટકાવી રાખવાને મદદ કરવા ઇચ્છીએ છીએ. "એ ઓળખને ગુમાવવાનું અથવા મજબુત કરવાનું સૌથી પ્રથમ સ્થળ કેળવણીની સંસ્થા છે.

"આ કંઇ અમુક જાતીને લગતોજ વિષય નથી પરંતુ કોઇ પણ રાષ્ટ્રો જેમાં કંઇ પણ પાણી હોય તેઓએ રાષ્ટ્રો તરીકે અથવા રાષ્ટ્રોના એક ભાગ તરીકે પોતાની સ્થિતિ નિભાવી રાખવાની દુનીયાભરમાં ચાલી રહેલી હીલચાલ છે.

દક્ષિણ આફ્રીકાના બાન્ટુ અને અન્ય બીન ગોરા વર્ગોમાં આ પોતાની ઓળખ ટકાવી રાખવાની ભાવના રહેલી છે જો કે યુનીયનની ભૂતકાળની નીતીથી તે નબળી પડી ગઇ હતી. અમે હવે જે નીતીને અનુસરી રહ્યા છીએ તે એ ભાવનાને ફરી ખીલવાને અવકાશ આપનારી છે અને તેથી વધારે સુખી અને વધારે સ્વમાની બીન-ગોરાઓ દક્ષિણ આફ્રિકાના ઘડતરમાં ભાગ લેતા થશે.

ઝુલુ પ્રજા અને બીજા સઘળા બીન-ગોરાઓને તેઓની સેવાને માટે આ સંસ્થામાં તાલીમ લઇ રહેલા માણસોમાં વિશ્વાસ હોવો જોઇએ.

"તેઓ તમારાંજ લોહીના હશે, તમારી ભાષા અને તમારી લાગણીઓ સમજનારા હશે અને તેથી તમને શું કઠે છે એ વધારે સારી રીતે સમજી શકશે અને આરોગ્ય અને સુખાકારી ટકાવી રાખવામાં તમને મદદરૂપ થઇ પડશે."

ડો. વીલજોને ભારપુર્વક જણાવ્યું કે, "યુનીવર્સીટીઓને સામાન્ય રીતે લાગુ પડનારી નીતીની વિરૂદ્ધ આ સ્કુલનો લગભગ આખો ખર્ચ રાજ્ય તરફથી ઉઠાવાઇ રહ્યો છે. પરંતુ તે કારણથી યુનીવર્સીટી ઉપર હુકમ ચલાવવાનો કે તેના પર પ્રતિબંધ મુકવાનો ઇરાદો નથી.

"આ સ્કુલ, જે દેશની સારામાં સારી સ્કુલની બરોબરી કરનારી છે, તેને કેવળ બીન-ગોરાઓ માટે રાખવામાં આવશે. અને વસતીમાં બાન્ટુની સંખ્યા સૌથી મોટી હોઇ બાન્ટુ વિદ્યાર્થીઓ તેમાં સૌથી વધારે હશે."

યુનીવર્સીટી કાઉન્સીલના પ્રમુખ ડો. જયોર્જ કેમ્પબેલે કહ્યું કે, "સ્કુલમાં વિદ્યાર્થીઓ એવી ખીલવણીમાં ભાગ લઇ રહ્યા છે કે જે તેઓના અન્ય જાતીઓને માર્ગદર્શક થશે. અહિં તેઓ ધંધાની સીડીની છેક ટોચે પહોંચી શકશે, જે દુનીયામાં કોઇ પણ પુરૂષ કે સ્ત્રીને માટે એક મોટામાં મોટો લ્હાવો છે.

"છતાં આ સમજ સાથે નૈતિક જવાબદારીના બોજાનું ઉંડું ભાન પણ આવવું જોઇએ."

યુનીવર્સીટીના પ્રીન્સીપલ અને વાઇસ ચાન્સેલર ડો. ઇ. જી. મેલકમે એ કહ્યું કે, "ડરબન તેની અનેક વસ્તુઓને માટે જાણીતું છે અને હવે બીન-ગોરાઓ માટે યુનીયનમાં સારામાં સારી મેડીકલ સ્કુલને માટે તે સૌથી વધારે ખ્યાતી પામશે.

"તેના નિભાવ અર્થે ઝુલુ પ્રજા તેમજ બીજા બીન-ગોરાઓ તરફથી દાન આપવામાં આવેલું છે અને તેથી આ સ્કુલ એક સંયુકત પ્રયત્નનું ફળ છે.

"તેનું ઉદ્દઘાટન બીન-ગોરાઓને ભાગીદારીમાં જોડવાની નવી વલણનું એક પ્રતીક છે—જે ભાગીદારી દક્ષિણ આફ્રિકા વાસીઓને સુખી અને સંતોષી પ્રજા તરીકે ટકી રહેવા માટે અગત્યની છે."

નવજોત

શ્રીયુત અને શ્રીમતી ફીરોઝ નવરોજીની સાત વર્ષની સુપુત્રી અને શ્રીમતી અને મરહુમ જાલભાઇ રૂસ્તમજીની પૌત્રી અરનવાઝના નવજોત સંસ્કાર દસ્તુરજી નવરોઝ દીનશાહ મીનોચર-હોમજી, જેઓ ખાસ હીંદથી આવેલા છે, તેમના મુબારક હસ્તે ગયા રવીવાર જુલાઇ તા. ૧૦મીના ડરબનના એવલન થીએટરમાં લોકોની મોટી મેદની વચ્ચે થયાં હતાં. નવજોત સંસ્કાર બાદ હાજર થએલાઓનું આઇસક્રીમથી સ્વાગત કરવામાં આવ્યું હતું.

બુકકીપીંગ, ઇનકમ ટેકસ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો :

આર. વીઠ્ઠલ

૨૧૩ મેકોસા હાઉસ, ૧૭ કમીશનર સ્ટ્રીટ, સેકન્ડ ફલોર, ફેરેરાસ્ટાઉન, જોહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

વેચવાના છે

નવસારી સ્ટેશન રોડ પર, બજારમાં ત્થા ગામાયવાડીઓમાં મકાન અગર ખુલ્લા પ્લોટ લેવા માટે અગર નેશનલ સેવીંગ્સ સર્ટીફીકેટ (આવક વેરાથી મુકત વ્યાજ) ખરીદવા લખો:

એમ. જનાર્દન ભટ્ટ,
Authorised Agent For
Government of India
National Saving Certificate.
બાવા સાહેબની હવેલી,
Navsari, Bombay, India.

નાટાલ ઈન્ડિઅન ટીચર્સ સોસાયટી

નાટાલ ઇન્ડિઅન ટીચર્સ સોસાયટી ની વાર્ષીક પરિષદ ગુરૂવાર તા. ૭મીના ડરબનના એવલન થાએટરમાં, નાટાલ ટીચર્સ ટ્રેનીંગ કોલેજના પ્રીન્સીપલ મી. નેવીલ નટોલ તરફથી ખુલ્લી મુકવામાં આવી હતી અને શુક્રવારે શાસ્ત્રી કોલેજમાં પુરી થઇ હતી. મી. નટોલે કહ્યું કે અંતઃકરણ ની સ્વતંત્રતા એ માનવીઓનો એક મૂળ હક છે અને તેમાં જાતી જ્ઞાતી કે વર્ણનો ભેદ ન હોઇ શકે. તેમણે કહ્યું કે નાટાલ ટીચર્સ ટ્રેનીંગ કોલેજ એ સિદ્ધાંતે અપનાવતાં જરાયે ડરતી નથી.

તેમણે કહ્યું કે શિક્ષકનો ધંધો સૌ થી ઓછી પ્રસિદ્ધિ પામનારો, સૌથી વધારે જવાબદારી વાળો, સૌથી ઓછા પગારવાળો અને સૌથી વધારે ફળ પામનારો ધંધો છે.

તેમણે કહ્યું કે, એક ધંધા તરીકે શિક્ષકની પ્રથમ ફરજ છોકરાંઓને ખરોબર વાંચતાં, લખતાં અને ગણતાં શીખવવાની છે.

અમે તે ભાષામાં, અમે તે સમાજ માં અને અમે તે રાજકીય, રાષ્ટ્રીય કે આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રમમાં એ પાયાની વસ્તુઓ છે. તે પછીના કામમાં આપણી વચ્ચે મતભેદો ઉત્પન્ન થઇ શકે છે. આજે આપણી સામે અમુક મત ઠસાવી દેવાનું જોખમ આવી પડેલું છે. ચાલુ યુગની એ ખરાબમાં ખરાબ વલણ થઇ પડેલી છે. આપણા પોતાનામાં ભરાઇ ગયેલો હોય એ મત બાળકના મનમાં પરાણે ઠસાવવાનો પ્રયત્ન કરવો એ માણસ જાતની સામે એક અક્ષમ્ય ગુનો છે. એ મત ઠસાવવાને હકીકતોને ખોટા રૂપમાં રજુ કરવી એ શિક્ષકના ધંધાની વિરૂદ્ધ છે એટલુંજ નહિ પરંતુ અનીતી ભરેલું અને અનિષ્ટ છે.

પ્રમુખનું ભાષણ

સોસાયટીના પ્રમુખ ડો. એ. ડી. લેઝરસે પોતાના ભાષણમાં કહ્યું કે ૧૯૨૫ની સાલમાં ડો. ડી. એફ. મલાને મુલ્કી પ્રધાન તરીકે એરીયાઝ રેઝરવેશન (એન્ડ ઇમીગ્રેશન ફરધર પ્રોવીઝન) બીલ પાર્લામેન્ટમાં દાખલ કર્યું ત્યારે કહ્યું હતું કે, ૨૫૯ શબ્દો માં કહી દેવું જોઇએ કે આ બીલ એ સામાન્ય માન્યતાપર રચાએલું છે કે "હીંદી એક પ્રજા તરીકે આ દેશમાં એક પરદેશી તત્વ છે." અને આજે હવે તેમણે એથી આગળ વધીને ઠરાવ્યું છે કે હીંદીઓ અહીંની પ્રજા માં ભળી નહિ શકે તેવા છે." એટલે આપણાપર "પરદેશી" અને "ભળી નહિ શકનારા"ની છાપ લાગી ગયેલી છે.

મી. લેઝરસે કહ્યું કે શિક્ષકો તરીકે અમારે માટે આ એક મોટો વિચારવા જેવો પ્રશ્ન આવી પડેલો છે અને તે સાથે અમારાપર એક મોટી જવાબ દારી પણ આવી પડેલી છે. કારણ આ આપણી જન્મભૂમીમાં આપણે દક્ષિણ આફ્રિકાવાસીઓ ગણાઇએ કે પરદેશીઓ એ નક્કી કરવાની છેવટ ની મોટી જવાબદારી તો શિક્ષકની ઉપરજ રહે છે.

તેમણે કહ્યું કે, હું પોતે તો મને દક્ષિણ આફ્રિકાવાસીજ કહેવડાવવાનો હક ધરાવવાનો દાવો કરું છું અને તે સાથે તેની પાછળ રહેલી જવાબદારી પણ સમજું છું, પછી ભલે મારા પૂર્વજો હીંદથી આવેલા હોવાના કારણે હું હીંદી ગણાતો હોઉં. પંચાણુ ટકા હીંદીઓમાંના આ સભામાં હાજર થએલા એકે એકની જેમ હું દક્ષિણ આફ્રિકામાં જન્મેલો અને ઉછરેલો છું.

તેમણે કહ્યું કે, આપણા સામાજીક અને ધાર્મીક વ્યવહારમાં આપણે પરદેશી છીએ એવો ઉપરથી ભાસ થાય છે પરંતુ મૂળે તો આપણે દક્ષિણ આફ્રિકાવાસીજ છીએ અને તેવા બની રહેવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઇએ.

તેમણે કહ્યું કે, શિક્ષકોની ફરજ છે કે તેઓએ એજ જાતનું શિક્ષણ છોકરાંઓને આપવું જોઇએ.

શિક્ષકોને બક્ષીસ અને કોરટ ઓફ લીવીંગ એલાવન્સમાં વધારો

હીંદીઓની કેળવણીના ચીફ ઇન્સ-પેકટર મી. એચ બી. કે. વીસ્ટરે કહ્યું કે નાટાલ એજ્યુકેશન ડીપાર્ટમેન્ટે કોરટ ઓફ લીવીંગ એલાવન્સનો અમુક ભાગ હીંદી અને કલર્ડ શિક્ષકોના મૂળ પગારમાં કોન્સોલીડેટ કરવામાં આવશે.

તેમણે કહ્યું કે, એ ઉપરાંત ડીપાર્ટ-મેન્ટે હીંદી અને કલર્ડ શિક્ષકોને સારી નોકરી માટે બક્ષીસની રકમ (ગ્રેચ્યુઇટી) આપવાનો પણ ઠરાવ કર્યો છે: કોરટ ઓફ લીવીંગ એલાવન્સનું કોન્સોલીડેશન આ વર્ષના એપ્રીલની તા. ૧લીથી થશે

સોસાયટીએ એવી માગણી કરવાનું ઠરાવ્યું છે કે યુરોપીયન શિક્ષકોના જેટલીજ લાયકાત ધરાવનાર હીંદી શિક્ષકોને યુરોપીયનોની સમાન પગાર આપવામાં આવવા જોઇએ.

પ્રાંતિક એકાઉન્ટન્ટના ખાતાંમાં તેમજ નાટાલ એજ્યુકેશન ડીપાર્ટમેન્ટ માં સ્ટાફની ઘણી તંગી હોવાથી સોસાયટીએ આ ખાતાંઓમાં લાયકાત ધરાવતા હીંદીઓને રાખવાની સગવડ કરવા વિનંતિ કરી છે.

સોસાયટીનાં જનરલ સેક્રેટરી મી. પી. રાયડુએ પોતાના રીપોર્ટમાં જણાવ્યું હતું કે નિશાળોમાં ધાર્મીક શિક્ષણ અપાય તેની સામે સોસાયટીને કશો વાંધો નથી પરંતુ ધાર્મીક નિશાળો સ્થપાય તેની સામે વાંધો છે. ૧૯૪૩ બાદ જે જાતની ધાર્મીક નિશાળો સ્થપાઇ છે તેવી જાતની નિશાળો સામે તેને વાંધો છે કારણ તેમાં નીમણુકો ધાર્મીક ધોરણે કરવા માં આવે છે નહિ કે લાયકાતના આધારે. વળી ધાર્મીક શિક્ષણ દેશી ભાષા દ્વારા અપાય છે અને કાયમના શિક્ષકોના સ્ટાફની બહારના માણસ તરફથી અપાય છે.

આંકડા

નાટાલ ઇન્ડિઅન ટીચર્સ સોસાયટી તરફથી ટાંકવામાં આવેલા આંકડા મુજબ નાટાલમાં ગત વર્ષમાં ૭૨૦૦૦ હીંદી વિદ્યાર્થીઓ નિશાળોમાં અને ટ્રેનીંગ કોલેજોમાં હતા. પરંતુ નિશાળે જવાની વયના ૧૫૬૦૦ છોકરાંઓને માટે હજુ નિશાળોની સગવડ નથી. તેની સરખામણીમાં ૫૬૯૮૬ યુરોપીયન અને ૮૧૮૭ કલર્ડ છોકરાં ઓ નિશાળે જાય છે.

ખાનગી નિશાળો હીંદીઓ માટે ૨૭૧ છે યુરોપીયનો માટે ૪૦૪ છે અને કલર્ડો માટે ૪૧ છે.

ધાર્મીક શિક્ષણ

નિશાળોમાં ધાર્મીક શિક્ષણ દાખલ કરવાનો વિરોધ કરનારો ઠરાવ સોસાયટીએ ત્રણ મતે ઉડાવી દીધો હતો. ઉડી ગયેલા ઠરાવમાં જણાવવા માં આવ્યું હતું કે નિશાળોમાં ધાર્મીક શિક્ષણ દાખલ કરવાથી હીંદીઓમાં હીંદુ, મુસ્લીમ, ખ્રીસ્તી વિગેરે વધુ [illegible] પડશે [illegible] વાર પણ ભાગલા પડશે [illegible] તામીલ, તેલુગુ, ગુજરાતી, હિંદુસ્તાની [illegible] વિગેરે.

શ્રી પી. રાયડુએ કહ્યું કે નાટાલ એજ્યુકેશન ડીપાર્ટમેન્ટે ઠરાવ્યું છે કે પરિક્ષાના રીપોર્ટો સામાન્ય રહેશે. યુરોપીયન, કલર્ડ, હીંદી એવા ભાગલા પાડવામાં નહિ આવે.

સોસાયટીએ અલગ અલગ રીપોર્ટો નો વિરોધ કર્યો હતો કારણ તેમ કરવાથી પરિક્ષા નિષ્પક્ષપાત ન રહી શકે.

અમલદારોની ચુંટણી

મી. એ. ડી. લેઝરસ ફરી સોસાયટી ના પ્રમુખ ચુંટાયા હતા. બીજા સભ્યો નીચે પ્રમાણે હતા: ઉપ-પ્રમુખ: કે. ટી. નાયર, સેક્રેટરી પી. રાયડુ, ટ્રેઝરર મી. આર. એસ. નાયડુ, બીજા સભ્યોમાં મેસર્સ આર. પી. નાયર, આર. જી. પીલ્લે, મી. એન. જી. મુડલે, મીસ આર. જી. ગેબ્રીયલ અને મી. એસ. ચોથાઇ ચુંટાયા હતા.

—ઝેકોસ્લોવીયા તરફથી શ્રી. નેહરૂને ચાર બેઠકોવાળું એક વિમાન ભેટ મળ્યું છે.

K.M.Lodhia & Co.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

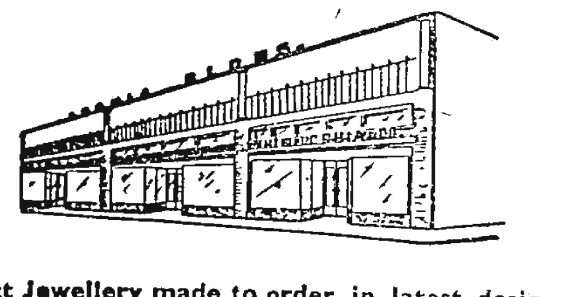

22 ct Jewellery made to order in latest designs

બાવિસ કેરટ

સોનાના દાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયલું કામ સંતોષ પામે એવી રીતે કરીયે છીએ.

નેકલેસ, જુદી જુદી ડીઝાઇનની બંગડી અછોડા, સાડીની પીન, વીટી બકલ એરીંગ વીગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

સત્યવીર સોક્રેટીસ

(મુકુલભાઇ)

ઈસવી સન પૂર્વે ૪૬૯ના અરસામાં ગ્રીસ દેશમાં આવેલા એથેન્સ નામે નગર-રાજ્યમાં સોક્રેટીસનો જન્મ થયો હતો. ગ્રીસ દેશનો તે મહાન વિચારક અને ફિલસૂફ હતો.

તે દિવસોમાં પડોશમાં આવેલા સ્પાર્ટા નામના બીજા નગર રાજ્ય સાથે એથેન્સ યુદ્ધમાં ઉતર્યું હતું. લાંબા કાળ સુધી ચાલેલા આ ખુનખાર યુદ્ધથી એથેન્સમાં આચાર અને વિચારની શિથિલતા આવવા લાગી હતી. તે વખતે એથેન્સના લોકોને સદાચાર સમજાવવા સોક્રેટીસ મથતો હતો. સવારના પહોરમાં એ બહાર નીકળી પડતો અને કોઇ પણ જાહેર સ્થળે એ ભેગા થયેલા એથેન્સવાસીઓને તે વાતે ચડાવતો. અને વાતમાં ને વાતમાં લોકોને સાચો ધર્મ શો છે એ સમજાવતો. લોકો પણ તેની આવી બોધભરી વાતો સાંભળવા તેની આસપાસ મધમાખીની જેમ ટોળે મળતા.

સોક્રેટીસ ખુબ સાદાઇથી જીવતો હતો. કપડાં થીંગડાં દીધેલાં અને બે જ પહેરતો. જોડા તેણે કદી પહેર્યા ન હતા. એનું શરીર ખુબ મજબુત હતું. શરીરને સશક્ત રાખવા તે પોતે જ બહુ કાળજી રાખતો. સારૂં મજબુત શરીર હોય તો પોતાની તેમ જ લોકોની સેવા બરોબર થઇ શકે, એમ તે માનતો. આહારની બાબતમાં પણ તે ખુબ મિતાહારી હતો. કકડીને ભુખ લાગે ત્યારે રોટી ને શાક મળે તેટલું જ એને પુરતું હતું. સોક્રેટીસ કહેતો કે, "તમે બધા રસોઇને સ્વાદિષ્ટ કરવા એમાં મસાલા નાખો છો. હું કકડેલી ભૂખને મસાલા તરીકે વાપરૂં છું. બીજા સૌ ખાવાને માટે જીવે છે, હું જીવવા માટે જ ખાઉં છું."

સોક્રેટીસ દેખાવમાં ખુબ કદરૂપો હતો. તેનું બેડોળ મોં, જાડા હોઠ, મોટી આંખો અને ખુચું તથા પહોળું નાક જોઇને અજાણ્યો માણસ તો તેના વિષે ભળતો જ ખ્યાલ બાંધી બેસે.

તે સમયે એથેન્સ એની જાહોજલાલીની ટોચ હતું. એથેન્સવાસીઓ જાત મહેનતને હલકી ગણતા અને રાજકાજમાં ભાગ લેવો એને જ આબરૂદાર માણસનું કામ ગણતા. તેથી તેઓ સામાન્ય રીતે મોચી, સુથાર, લુહાર વગેરે કારીગરોને હલકી કોટિના માણસો ગણતા. પરંતુ સોક્રેટીસ તો એ લોકોની દુકાનોમાં અવારનવાર જઇને બેસતો અને વાર્તાલાપ કરતો. બીજા એથેન્સવાસીઓ સાથેની વાતચીતમાં સોક્રેટીસ એ ધંધાઓને લગતાં ઉદાહરણો આપતો; ત્યારે એથેન્સવાસીઓ ગુસ્સે થઇને કહેતા: "એની દલીલો મોચી, ચામડીયા કે લુહારની વાતોથી ભરેલી હોય છે અને તેમાં કટાયેલ લોઢા કે સડતા ચામડાની ગંધ જ આવે છે."

એથેન્સવાસીઓને જાતમહેનત માટે આમ અનાદર બતાવતા જોઇને સોક્રેટીસ અકળાતો. એ પોતે એમ માનતો કે, આ બધા કારીગરોમાં રાજનીતિજ્ઞો ને કવિઓ કરતાં મૂર્ખતાનું પ્રમાણ કંઇક ઓછું છે.

એક વાર સોક્રેટીસને કોઇકે પુછ્યું: "માણસને માટે સૌથી ઉત્તમ ધ્યેય કયું છે?"

સોક્રેટીસ કહે: "મારી માન્યતા પ્રમાણે, પોતાની આવડત કેળવી પોતાની ફરજ અદા કરે તે જ ઉત્તમ માણસ છે. ખેડુત હોય તો સારી ખેતી કરે; વૈદ્ય હોય તો સારી રીતે વૈદું કરે; રાજનીતિજ્ઞ હોય તો રાજ-વહીવટ સારી રીતે ચલાવે. પણ જે માણસ કશું જ સારી રીતે કરી શકતો નથી, તે નથી માણસને ઉપયોગી કે નથી ઇશ્વરનો સેવક. માણસ જો ઉપયોગી અને જરૂરી કામ કરતો હોય, તો એમાં શરમજનક કશું નથી. એદીપણું જ શરમજનક છે."

એક વાર સોક્રેટીસનો એક મિત્ર કેટલાક દિવસથી દિલગીર રહેતો હતો. તે જોઇ સોક્રેટીસે તેને પુછ્યું, "તારા ઉપર એવું તે કયું દુઃખ આવી પડ્યું છે કે તું આટલો ઉદાસીન રહે છે?"

પેલો મિત્ર બોલ્યો: "ચૌદ નિરાધાર સ્ત્રીઓને નભાવવાનું મારે માથે આવ્યું છે. પ્લેગમાં તેઓ નિરાધાર થઇ ગઇ છે. મારી એવી સ્થિતિ નથી કે, એ સૌનું ભરણપોષણ લાંબા વખત સુધી કરી શકું. બોલો, મારે હવે શું કરવું?"

સોક્રેટીસે તરત જ જવાબ આપ્યો: "અરે, એમાં શું મૂંઝાવાનું છે? એ સૌને સીવવાના, ગૂંથવાના, ભરવાના કામે વળગાડોને!"

પેલો મિત્ર તો આભો જ બની ગયો. આવા મોટા કુળની સ્ત્રીઓને આવું કામ શી રીતે અપાય?

સોક્રેટીસ એની મૂંઝવણ સમજી જઇ બોલ્યો: "ગભરાવાનું એમાં કારણ નથી. એ જ સારામાં સારો ઉપાય છે. એ સૌનું ભરણપોષણ થઇ શકે એટલું તેઓ રળશે એટલું જ નહીં, પણ તેઓની શક્તિ અને સમયનો સદુપયોગ થશે. વળી બીજો લાભ એ થશે કે, નવરા બેસવાને લીધે જે કૂથલી, ચર્ચા અને ઝઘડા ફેલાય છે, તેમાંથી તે બચી જશે."

પેલા મિત્રે સોક્રેટીસના કહેવા પ્રમાણે કર્યું અને એનું સારૂં પરિણામ આવ્યું.

આમ સોક્રેટીસ સૌને સારે માર્ગે દોરવાનું સેવાકાર્ય કર્યા કરતો હતો. જુવાનિયાઓ તો એની પાછળ ને પાછળ જ ફર્યા કરતા.

આવી રીતે સોક્રેટીસની ખ્યાતિ દિનપ્રતિદિન વધતી હતી, તે જોઇ રાજ્યકર્તા અધિકારીઓ અકળાઇ ગયા. તે સમય દરમીયાન એથેન્સની રાજસત્તા 'ત્રીસ જાલિમો' તરીકે ઓળખાતા અધિકારીઓ પચાવી પડયા હતા. એ લોકો સોક્રેટીસને કેમ છોડે? તેઓએ તેને હેરાન કરવા પ્રયત્ન કર્યો પણ સોક્રેટીસે નીતિ તથા સદાચારનો પોતાનો રાહ ન છોડયો.

થોડા વખત પછી એથેન્સમાં ફરીથી પ્રજાસત્તાક રાજ્ય સ્થપાયું. સોક્રેટીસે પ્રજાસત્તામાં દેખાતી કચાશ તરફ પણ પ્રજાનું ધ્યાન ખેંચવા માંડયું. તે વખતે એનેટસ નામનો માણસ પ્રજાસત્તાવાદીઓમાં એક આગેવાન હતો. તેનો જુવાન છોકરો સોક્રેટીસની સાથે બેસતો ઉઠતો. એનેટસને આ ગમતું ન હતું. આમ કેટલાય લોકના મનમાં સોક્રેટીસ સામે રોષ પેદા થતો. તેવા લોકો તરફથી છેવટ સોક્રેટીસ ઉપર જુવાનોને બગાડવાનો ને શહેરના દેવોને ન માનવાનો આરોપ મુકવામાં આવ્યો. તે માટે તેના ઉપર જાહેરમાં કામ ચલાવવામાં આવ્યું. આ દોષ એથેન્સમાં મૃત્યુદંડને પાત્ર ગણાતો. તે મુજબ તેને મૃત્યુદંડની સજા થઇ. એ વખતે સોક્રેટીસે અદાલતમાં જે બયાન આપ્યું હતું તે જગમશહૂર છે.

સોક્રેટીસને મૃત્યુની સજા થઇ એ જાણી પ્લેટો, ક્રીટો વગેરે તેના મિત્રો તથા શિષ્યો દુઃખી થયા. તેમાંના કેટલાક સોક્રેટીસને કેદમાંથી છાનામાના ભગાડવાની પણ પેરવી કરવા લાગ્યા. એ માટે તેઓએ ગોઠવણ પણ કરી. પરંતુ સોક્રેટીસ કબુલ થાય તો ને? તેને સમજાવવા છેવટ તેઓએ ક્રીટોને એની પાસે મોકલવાનો વિચાર કર્યો.

ક્રીટો વહેલી સવારે જેલમાં દાખલ થયો. જોયુ તો સોક્રેટીસ ખાટલા પર નિરાંતે ઉંઘતો હતો! ૪૮ કલાક પછી મરવાનુ છે તે માણસ એકધારાં નસકોરાં બોલાવતો ઉંઘે છે! આ ગાઢ ઉંઘમાં ભંગ પાડવાની ક્રીટોની હીંમત નહોતી, એટલે તે બાજુ પર બેસી ગયો.

થોડી વાર પછી સોક્રેટીસ જાગ્યો; એટલે ક્રીટોએ બધી વાત એને સમજાવી.

પરંતુ સોક્રેટીસે ડોકું ધુણાવી ના પાડી અને કહ્યું: "એથેન્સવાસીઓએ ભલે મને અન્યાય કર્યો હોય અથવા એથેન્સનો કાયદો ભલે મને અન્યાય કરતો હોય. પરંતુ, બીજો અન્યાય કરે તેથી આપણે પણ અન્યાય કરવો એ વાજબી નથી. જુઠાણાનો જવાબ જુઠાણાથી આપવો, પાપનો સામનો પાપથી કરવો, એ કદી નીતિમય નથી, એમ મેં હંમેશ કહ્યું છે. એટલે એથેન્સવાસીઓએ મને અન્યાય કર્યો હોય તોપણ ચોરીછુપીથી ભાગી જવું એ મને ન છાજે. વળી મેં આજ સુધી એથેન્સ રાજ્યના ધારા પાળ્યા છે. હું તે રાજ્યમાં ઉછર્યો છું, તેના નિયમ મુજબ લગ્ન કર્યું છે, તેની રક્ષા અર્થે લશ્કરમાં પણ જોડાયો છું.—આ બધું મેં નાગરિકની ફરજ સમજી સ્વેચ્છાથી કર્યું છે. હું ગમે ત્યારે આ રાજ્ય છોડી બીજા રાજ્યમાં જઇ શકયો હોત. અહીં જ વસવાનું મને કોઇએ ફરમાન નહોતું કર્યું. અહીં રહીને મેં અહીંના નાગરિક તરીકેના અધિકારો ને જવાબદારીઓ સ્વીકારી લીધાં. આજ દિવસ સુધી એનો લાભ લીધો. હવે આજે રાજ્યના લોકોને હું ગુનેગાર લાગું છું અને,—માનો કે અન્યાયી રીતે પણ,—અહીંના કાયદા મુજબ તેઓ મને સજા ફરમાવે છે. હવે જો તારી સલાહ મુજબ હું નાસી જાઉં, તો શહેરના કાયદાઓના પાયાને જ મેં ધક્કો પહોંચાડયો ન કહેવાય? ને એ રીતે રાજ્યને તેમ જ સૌ નાગરિકોને નુકસાન પહોંચાડયું ન કહેવાય? ક્રીટો, આમ કરવું એ તો પાપની સામે પાપથી બદલો વાળવા જેવું થાય."

ક્રીટો સોક્રેટીસના આ જવાબ આગળ કશું બોલી શકયો નહીં. બીજે દિવસે સોક્રેટીસને ઝેર પીવાનું ફરમાવવામાં આવ્યું. છેલ્લી ઘડી સુધી સોક્રેટીસ જરાયે ડગ્યો ન હતો અને તેણે હસમુખે ચહેરે ઝેર પી લીધું. પોતાને જે કંઇ કહેવાનું હતું તેનું છેલ્લું 'વાક્ય' બોલીને, જેમ આપણે શરબતનો પ્યાલો આનંદથી પી જઇએ છીએ, તેમ તેણે ઝેરનો પ્યાલો આનંદથી મોંએ માંડયો.

એથેન્સવાસીઓએ આમ ગ્રીસ દેશના એક મહાન વીર પુરૂષને ઝેર પાઇને આ જગતમાંથી વિદાય કર્યો. પણ આજે દુનિયા સોક્રેટીસને યાદ કરે છે. યુરોપની ફિલસૂફીનો તે એક આદિપુરૂષ ગણાય છે. તેના શિક્ષણથી કેટલાંય માણસોને લાભ થયો છે. તેની ઉપર તહોમત મૂકનારને અને તેને સજા આપનારને દુનીયા વખોડે છે; પણ ઝેરનો પ્યાલો પીનાર સત્યવીર સોક્રેટીસ તો અમર થઇ ગયો છે.

—'લોકજીવન'.

૧૧ પુસ્તકોનો સેટ

આ સેટમા વિવિધ પુસ્તકો તમને વાંચવા મળશે. પુસ્તકો મોટાઓ માટે છે. કીમત ફકત પા. ૧–૧૯–૦.

'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal.

નવી અથવા પાયાની કેળવણી

(આચાર્ય વિનોબા ભાવે)

[રાજમુનાખલામાં તા. ૧૭–૪–૫૫ ને રોજ શિક્ષકો આગળ કરેલા પ્રવચનમાંથી]

હમણાં આવડીમાં કોંગ્રેસે નવી તાલીમ વિષે ઠરાવ કર્યો. એ ઠરાવ પંડીત નેહરૂએ પોતે રજુ કર્યો. એમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે દસ વરસ પછી સરકારી કેળવણી નવી તાલીમના રૂપમાં ફેરવાઇ જશે. એટલે આજે જે નવી તાલીમની શાળાઓ ચાલે છે તે નમુનારૂપ હોવી જોઇએ. એમ થાય તો પછી એમની પાસે જે અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે તે પાર પડશે. અને સારાયે હીંદુસ્તાનમાં એમનું અનુકરણ થશે. નહીં તો આપણે કહીશું કંઇક અને થશે કંઇક. આજે તો જેમને બેઝિક બાયરડ' શાળાઓ કહેવામાં આવે છે તે એવી રીતે ચાલે છે કે એમને નરસિંહાવતારજ કહેવી જોઇએ. નહીં પુરૂં માણસ કે નહીં પુરૂં પશુ. એવું એમનું સ્વરૂપ છે. તેથી આપણે નમૂના તરીકે કેટલીક શાળાઓ ચલાવવી જોઇએ. પણ તેની સાથે 'નવી તાલીમ એટલે શું, એ વિષે આપણા મનમાં સ્પષ્ટતા હોવી જોઇએ.

ઘણા લોકો એમ સમજે છે કે બાળકો પાસે થોડો ઉદ્યોગ કરાવ્યો, જરા રેંટિયો કંતાવ્યો એટલે નવી તાલીમ થઇ ગઇ. કેટલાક એમ સમજે છે કે જ્ઞાન તરફ વધારે ધ્યાન ન આપો એટલે એ નવી તાલીમ થઇ. અને કેટલાક કહે છે કે જ્ઞાન સાથે ઉદ્યોગનો મેળ બેસાડો એટલે નવી તાલીમ થઇ ગઇ. પછી એ મેળ સ્વાભાવિક રીતે બેસે છે કે નહીં એ જોવાની પણ જરૂર નહીં!

આ ત્રણે કલ્પનાઓમાં દોષ છે. નવી તાલીમના વિદ્યાર્થીઓ પાસે થોડો ઘણો ઉદ્યોગ કરાવવાથી કામ નહીં ચાલે. ઉદ્યોગમાં તો તેઓ એટલા પ્રવીણ થવા જોઇશે કે માછલી પાણીમાં જેટલી સરળતાથી તરે છે એટલી જ સરળતાથી તેઓ કામ કરશે.

મેં સાંભળ્યું છે કે અહીં વિદ્યાર્થીઓને કંઇક શિષ્યવૃત્તિ આપવામાં આવે છે. હું તો ઇચ્છું કે છોકરાઓ છેલ્લા ચાર મહિનામાં કામ કરીને એટલા પૈસા કમાઇ લે અને શિષ્યવૃત્તિ ન લે. એટલું ન કરી શકે તો એનો અર્થ એ થયો કે એમને જે ઉદ્યોગ શીખવવામાં આવ્યો છે તે વ્યર્થ છે અને ભવિષ્યમાં તેઓ એ ઉદ્યોગ કરવાના નથી. ધારો કે તમારી શાળામાં યુદ્ધવિદ્યા શીખવવામાં આવી. પણ એ વિદ્યા એવી હોય કે જેને આધારે કોઇ લડાઇ ન થઇ શકે. તો પછી એ વિદ્યા શા કામની? ચાર કલાક ઉદ્યોગ કરીને પેટ પુરતું કમાઇ લેવાની હિંમત આપણાં બાળકોમાં આવવી જોઇએ. થોડું કાંતવાવણવાનું શીખી લીધું, એટલાથી ન ચાલે.

કોઇ એમ પણ કહે કે, અમારે તો શાળામાં શીખવવાનું છે. મા બાળકને ખાતાં શીખવે છે. બાળક શીખી જાય એટલે એમ ન કહેવાય કે ખાવાની કળા તો એને આવડી ગઇ. હવે ખાવાની શી જરૂર? પણ આપણે જાણીએ છીએ કે ખાતાં આવડ્યું એટલેથી ચાલતું નથી; રોજ ખાવાનું મળવું પણ જોઇએ. ખાવું એ માણસને માટે જેમ રોજની ચીજ છે તેજ રીતે નવી તાલીમના શિક્ષકોએ ને વિદ્યાર્થીઓએ ચાર કલાકના શરીર શ્રમને રોજની ચીજ બનાવવી જોઇએ. ઉદ્યોગમાં એમણે એટલા પ્રવીણ થવું જોઇએ કે ગામના સુથાર, ખેડૂત વગેરે એમની પાસે શીખવા આવે. ઓજારોમાં સુધારો કરવાની કળા પણ એમણે હસ્તગત કરવી જોઇએ. એમણે ખેતીના આચાર્ય બનવું જોઇએ. આજે ગ્રામઉદ્યોગો પડી ભાગ્યા છે. નવી તાલીમ મારફતે એમને બેઠા કરવા જોઇશે.

નવી તાલીમમાં પુસ્તકોનું મહત્ત્વ નથી. પણ તેથી જ્ઞાનની ઉપેક્ષા કરવામાં આવે છે એવું નથી. સામાન્ય રીતે એમ માનવામાં આવે છે કે નવી તાલીમમાં તો સહેજે જેટલું જ્ઞાન મળે તેટલું બસ છે. પરંતુ આ ખ્યાલ ખોટો છે. નવી તાલીમમાં જીવનની સો મુળભુત વસ્તુઓનું પુરેપુરૂં જ્ઞાન આપવું જોઇએ. લાંબો લાંબો ઇતિહાસ અને નકામા રાજાઓની નામાવલી યાદ રાખવાની કશી જરૂર નથી. એથી તો વિદ્યાર્થીઓના મગજ પર નકનો બોજો પડે છે. પણ જીવનના જે પાયાના વિચારો છે, જેનાથી આપણા જીવનનો વિકાસ થાય છે એ વિચારોનું જ્ઞાન આવશ્યક છે. તત્ત્વજ્ઞાન, ધર્મવિચાર, નીતિવિચાર—આ બધાનું જ્ઞાન આવશ્યક છે સમાજશાસ્ત્ર, માનવ સમાજનો ઇતિહાસ વગેરેનું જ્ઞાન આવશ્યક છે. આપણા સમાજની અને બીજા સમાજની પણ વિશેષતાઓ કઇ છે, તેનું જ્ઞાન હોવું જોઇએ. વિજ્ઞાનના મુળભુત વિચારો વિદ્યાર્થીઓએ જાણવા જોઇએ. આરોગ્યશાસ્ત્ર, આહારશાસ્ત્ર, સ્વચ્છતા, પાકશાસ્ત્ર વગેરેનું સરસ જ્ઞાન હેવું જોઇએ. આમ, નવી તાલીમમાં જ્ઞાનની કશી ઉણપ ન હોવી જોઇએ. ભાષાનું પણ ઉત્તમ જ્ઞાન હોવું જોઇએ. પોતાના વિચારો સારી રીતે વ્યક્ત કરવાની કળા આવડવી જોઇએ. અક્ષર સુંદર હોવા જોઇએ, સાહિત્યનું જ્ઞાન હોવું જોઇએ. આમ આપણી કેળવણીમાં જ્ઞાનની ઉણપ નહીં હોય.

આજકાલ યુનીવર્સીટીઓમાં વિદ્યાર્થીઓના મગજ પર નાહક નકામી માહિતીનો બોજો નાખવામાં આવે છે અને ૩૩ ટકા માર્ક મળે એટલે તેમને પાસ કરવામાં આવે છે. એનો અર્થ એ છે કે શીખેલામાંથી ૬૭ ટકા ભુલી જવાની છુટ રહે છે. વાસ્તવિક જ્ઞાનમાં તો સોએ સો ટકા યાદ રહેવું જોઇએ. ૮૦ ટકા સારી રસોઇ બનાવનાર રસોઇયાને કોણ રાખશે? એજ રીતે જ્ઞાનમાં કચાશ ન હોવી જોઇએ. જ્ઞાન કાં તો છે, કાં તો નથી; સોળે સોળ આના છે અથવા નથી. કોઇ માણસ ૮૦ ટકા જીવતો ને ૨૦ ટકા મરેલો હોઇ શકે? તે જીવતો હોય તો પુરેપુરો જીવતો હોય અને મરી ગયો હોય તો પુરેપુરો મરી ગયો હોય. અમુક ટકાની વાત એમાં ન ચાલે. એજ રીતે જ્ઞાનમાં પણ એવું ન ચાલે જ્ઞાન તો સંપુર્ણ ને નિશ્ચિત હોવું જોઇએ. પરંતુ આપણી યુનીવર્સીટીઓવાળાઓએ ૬૭ ટકા ભુલી જવાની છુટ આપી છે. કારણ એ છે કે તેઓ પણ જાણે છે કે નકામું નકામું ઘણું શીખવવામાં આવે છે.

નવી તાલીમમાં એવી રીતે ભુલી જવાની છુટ નહીં હોય. જેટલું શીખવવામાં આવશે તે બધુંજ યાદ રાખવાલાયક હશે અને વિદ્યાર્થી તે બધું યાદ રાખશે. કારણ એ જ્ઞાન તેના જીવનમાં ઉપયોગી થઇ પડવાનું. જે ખરેખરી વિદ્યા છે તેને માણસ ભુલતો નથી, ભુલી જાય છે તે વિદ્યા જ નથી. નવી તાલીમમાં આપણે એવી વિદ્યા શિખવીશું જે ભુલાશે નહીં. નવી તાલીમ લેનારા તો મહાજ્ઞાની થવા જોઇએ.

હવે જ્ઞાન અને કામનો મેળ બેસાડવાની વાત લો. એને માટે 'કોરિલેશન' શબ્દ વાપરવામાં આવે છે. મેં તો 'સમવાય' શબ્દ યોજ્યો છે. મેં જ્યારે એ અંગ્રેજી શબ્દ 'કોરિલેશન' સાંભળ્યો ત્યારે મેં કહ્યું કે આ વળી શું? બુનિયાદી તાલીમ તો આપણે બનાવી છે, કોઇ ગોરા-સાહેબે નથી બનાવી. તેથી આપણે માથે 'સમવાય' શબ્દનો અનુવાદ કરવાની જવાબદારી નથી આવતી. કહે છે કે પશ્ચિમમાં કોઇ એક પદ્ધતિ ચાલે છે તેમાં આ 'કોરિલેશન' શબ્દ આવે છે. પણ આપણે બાજાઓની પદ્ધતિ નથી જોઇતી. આપણે આપણી શિક્ષણ પદ્ધતિ ઘડી રહ્યા છીએ. તેથી એ અંગ્રેજી શબ્દનો ઉપયોગ કરવાની કશી જરૂર નથી. આપણે તો 'સમવાય' કરવો છે

માટી અને ઘડો એ બે વસ્તુઓ એકબીજા સાથે એટલી ભળી ગયેલી છે કે જે માટીનો ઘડો બનેલો છે તે માટી અને ઘડો એ બે વચ્ચે કયો સંબંધ છે એ કહેવું મુશ્કેલ છે. માટી અને ઘડો એ બે વસ્તુઓ છે કે એક જ? બે અલગ વસ્તુઓ છે એમ કહો તો કહીશ કે મારી માટી અહીં રહેવા દઇને તમારો ઘડો ઉપાડી લો. પણ આ બે વસ્તુઓ એવી રીતે એકબીજા સાથે ભળી ગયેલી છે કે બન્નેને અલગ કરી શકાય એમ નથી. ઘડા સાથે માટી પણ આવી ગઇ. પણ જો તમે કહો કે બંને વસ્તુ એકજ છે તો હું કહીશ કે અહીં આ માટી પડી છે તેમાં પાણી ભરો એ પણ બને એવું નથી. મતલબ કે આ બે એકબીજા સાથે એટલા ઓતપ્રોત છે કે એમનું દ્વૈત પણ બતાવી શકાય તેમ નથી અને અદ્વૈત પણ બતાવી શકાય તેમ નથી. આમ જ્યાં દ્વૈત અને અદ્વૈતનો નિર્ણય ન થઇ શકે એવા સંબંધને સમવાય કહે છે આ શિક્ષણ પદ્ધતિમાં જ્ઞાન અને ઉદ્યોગનો સમવાય હશે. કયે વખતે જ્ઞાન આપવામાં આવે છે અને કયે વખતે ઉદ્યોગ શીખવાય છે એ કહી નહીં શકાય. એજ આપણી પદ્ધતિ છે. રામચંદ્ર વિશ્વામિત્રના આશ્રમમાં ગયા. ત્યાં એમણે યજ્ઞનું રક્ષણ કર્યું અને વિદ્યા પ્રાપ્ત કરી. યજ્ઞ રક્ષાનો કર્મયોગ પણ થયો અને તેની સાથે તેમને સહેજે જ્ઞાન પણ મળ્યું. આમ જ્ઞાન અને કર્મ વચ્ચે ભેદ નહીં પાડી શકાય. જ્ઞાનની પ્રક્રિયા ચાલે છે તો કર્મની પણ ચાલે છે. અને કર્મની પ્રક્રિયા ચાલે છે તો જ્ઞાનની પણ ચાલે છે. કર્મ અને જ્ઞાન એકબીજામાં એટલાં ઓતપ્રોત હશે કે કોઇ પ્રકારનો મેળ બેસાડવાનો નહીં હોય. બહારથી જ્ઞાન ગ્રહણ કરવાની વાત નહીં રહે, ઉદ્યોગની મારફત જ જ્ઞાનનો વિકાસ કરવામાં આવશે અને જ્ઞાનની મારફત ઉદ્યોગનો વિકાસ કરવામાં આવશે. આ આપણી પદ્ધતિ છે. જ્ઞાન અને કર્મને એકબીજા સાથે સાંધીને જે પદ્ધતિ બનાવવામાં આવશે તે આપણી પદ્ધતિ નહીં હોય. આપણી પદ્ધતિમાં તો જ્ઞાન અને કર્મ એકબીજામાં ઓતપ્રોત થયેલાં હશે

નવી તાલીમ વિશે જે કેટલીક ગેરસમજુતી છે તે વિશે મેં કહ્યું. હવે બીજી એક મહત્ત્વની વાત કહું. આજની સમાજરચના કાયમ રાખીને નવી તાલીમ નહીં આપી શકાય. આજની સમાજરચના સામે નવી તાલીમનો પુરેપુરો વિરોધ છે, કોઇ એમ કહે કે નવી તાલીમ તો કેળવણીનો એક પ્રકાર છે, ઉદ્યોગ મારફત કેળવણી આપવાની એક પદ્ધતિ છે, તો તે ભુલ છે. નવી તાલીમ તો નવી સમાજરચના નિર્માણ કરશે. તે સિવાય નવી તાલીમ જીવી ન શકે. આજના સમાજરચનામાં જ નવી તાલીમને ગોઠવવામાં આવે અને શિક્ષકોના વેતનમાં ફરક રહે, ડિગ્રી પ્રમાણે વેતન આપવામાં આવે એ બધું ન ચાલે. નવી તાલીમમાં જ શિક્ષકોના પગારમાં ફરક રહ્યો તો પછી રાજ્યમાં ફેરફાર કેમ થશે? આજના

રાજતંત્રમાં તો યોગ્યતા અનુસાર વેતન આપવામાં આવે છે, વર્ગો હોય છે. નવી તાલીમ આ બધું ખતમ કરશે. નવી તાલીમને આ બધા સામે વિરોધ ન હોય, તે એ બધાને તોડે નહીં તો એ નવી તાલીમ જ નહીં. નવી તાલીમ માં શારીરિક શ્રમ અને માનસિક શ્રમની નૈતિક અને આર્થીક યોગ્યતા કે જ્ઞાન પ્રમાણે વર્ગો પાડવામાં નહીં આવે. બધાં કામોની યોગ્યતા સરખી ગણવામાં આવશે. મતલબ કે આપણે આજની આખીયે આર્થીક રચના જ બદલવી છે અને તે બદલવા માટેજ નવી તાલીમ છે.

વિવિધ ખબરો

રજપુત ચોહાણુ મંડળ

ઇસ્ટલંડનનાં રજપુત ચોહાણુ મંડળ ની ૧૧મી વાર્ષીક જનરલ મીટીંગ રવીવાર તા. ૩-૭-૫૫ના રોજ મળી હતી મંત્રી તરફથી રીપોર્ટ તથા

કલીપટાઉનમાં આદર્શ લગ્ન

કલીપટાઉન (ટ્રાંસવાલ)ના શ્રી ગોસાંઇ ભાઇ સુખાભાઇ બોદાલીવાળાના પુત્ર ચિ. વલ્લભભાઇનાં શુભ લગ્ન કલીપ ટાઉનના શ્રી હીરાભાઇ વલ્લભભાઇ મછાડવાળાની પુત્રી ચિ. શાંતિબેન સાથે તા. ૨૬-૬-૫૫ને રોજ જોહાનીસબર્ગ મુકામે-ફોર્ડસબર્ગમાં આવેલ બ્રોડવે સીનેમા હોલમાં થયાં હતાં. આ શુભ પ્રસંગે બંને પક્ષ તરફથી જુદી જુદી સંસ્થાઓને દાન અપાવા ઉપરાંત લગ્ન અંગેનું જમણવાર બંધ કરી તેને બદલે 'નિરાધાર સહાયક ફંડ'માં શ્રી ગોસાંઇ ભાઇ તરફથી ૧૫ ગીની તથા શ્રી હીરા ભાઇ તરફથી ૫૦ ગીની દાન આપવા માં આવી હતી. મહેમાનોનો ચાપણી થી સત્કાર કરવામાં આવ્યો હતો.

ખજાનચી તરફથી સરવૈયું રજુ થયું હતુ જેના સ્વિકાર બાદ આવતા વર્ષ માટે નિચેના કાર્યવાહકો ચુંટાયા હતા:

પ્રમુખ: વલ્લભભાઇ કરશનભાઇ, ઉપપ્રમુખ: જેકીસનભાઇ જીવણભાઇ, મા. મંત્રી: ઇશ્વરલાલ વિઠ્ઠલભાઇ, ઉપ-મંત્રી: મણીલાલભાઇ પ્રેમાભાઇ, ખજાનચી: રામનભાઇ પ્રેમાભાઇ.

કમીટી: દાહોરભાઇ દુલ્લભભાઇ, વિઠ્ઠલભાઇ જીવણભાઇ, પ્રેમાભાઇ દુલ્લભભાઇ, જીવણભાઇ મકનભાઇ, જગજીવનભાઇ ગંગારામ.

ફીનીકસ સંસ્થ ને મળેલી રકમો

ફીનીકસ સંસ્થાને મળેલી નીચેની રકમો સાભાર સ્વિકારીએ છીએ.

રામભાઇ કશનજી મીસ્ત્રી (ડાવલ, ટ્રાંસવાલ) પા ૨-૨-૦, સ્વ. ડાહ્યા ભાઇ છીબાભાઇના જેષ્ટ પુત્ર શ્રી પરસોતમભાઇ (કેન્ડલ ટ્રાંસવાલ) પા. ૧-૧-૦, ગુલાબભાઇ ગોપાળજી મીસ્ત્રી (સન્ડા, ટ્રાંસવાલ) પા. ૧-૧-૦.

ટ્રાંસવાલમાં લગ્નો

તા. ૧૩-૫-૫૫ના શ્રી રામભાઇ કસનજી ડાવલ નિવાસીના ચિ. સુપુત્રી નંદીબેનના શુભલગ્ન સ્વર્ગસ્થ ડાહ્યા-ભાઇ છીબાભાઇ કેન્ડલ નિવાસીના સુપુત્ર ચિ. ગોપાળભાઇ સાથે થયાં હતાં.

તા. ૨૦-૩-૫૫ને દિને શ્રી. ગુલાબ ભાઇ ગોપાળજી મીસ્ત્રી (સન્ડા, ટ્રાંસવાલ) નિવાસીની ચિ. સુપુત્રી કમળાબેનના શુભલગ્ન શ્રી વલ્લભભાઇ દયાળજી મીસ્ત્રી નાયજલ નિવાસીના સુપુત્ર ચિ. શિવલાલભાઇ સાથે થયાં હતાં.

રોડેસીયામાં લગ્ન

સોલ્સબરી (સધર્ન રોડેસીયા) ના સ્વ શ્રી મંગાભાઇ રણછોડજી (મોતા વાળા)ની પુત્રી ચિ તારામતીના શુભ લગ્ન અમટાલી સધર્ન રોડેસીયા) ના શ્રી ગોવીંદભાઇ રામજી રાજાવાલાના પુત્ર ચી. વલ્લભદાસ સાથે તા. ૫-૬-૫૫ના રોજ સોલ્સબરી હીંદુ સોસાયટી રકવેરમાં થયા હતા, તે શુભ પ્રસગે જે ભાઇ બહેનોએ હાજરી આપી હતી અને શરૂની છેવટ સુધી લગ્નનો પ્રસંગ સફળ બનાવવામાં મદદ કરી હતી તેઓ નો તેમજ જેઓએ પત્રો, તાર દ્વારા શુભાશીષ, પાઠવ્યા હતા તેઓ સર્વનો પ્રેમીબેન મંગાભાઇ રણછોડજી, અંતઃ કરણથી આભાર માને છે.

ચર્ચાપત્ર

રાજકીય જાગૃતી

સાહેબ,—જગતનાં મહાન દેશોનો ઇતિહાસ તપાસીએ તો માલમ પડશે કે તે દેશની ઉન્નતિ અને મહાનતાનું કારણ તેનાં વતનીઓની સામાજીક તેમજ રાજદારી જાગૃતિને આભારી છે.

જ્યાં સુધી પ્રજા જાગૃત થઇ દેશનાં તેમજ સમાજનાં કારભારમાં રસ નહી લે ત્યાં સુધી ઉન્નતિનો માર્ગ ઝંખો માલમ પડશે. દુનીયામાં શું ચાલી રહ્યું છે તે જાણવાની અને તેનો-અભ્યાસી કરવાની દરેકે ફરજ સમજવી જોઇએ. આ દેશમાં આપણે હીંદીઓ તેમજ બીન-ગોરાઓને માટે વિકાસ કોઇ પણ ક્ષેત્રમાં નથી અને તેથી આપણે આંતરરાષ્ટ્રીય ચર્ચાઓમાં ઉતરવું નહી જોઇએ એ ભુલભરેલું છે. આપણી મનોવૃત્તીને ખીલવવી હોય અને વિકસિત બનાવવી હોય તો જરૂર પુસ્તકો વાંચવાં જોઇએ, મેગેઝીન—અઠવાડીક, માસીક વી.નો સારો ઉપયોગ કરવો જોઇએ, જેથી જોઇતી જાગૃતીની ખીલવણી થાય.

આ માટે દરેક સબર્બ (પરાંમા)માં એક બે "સ્ટડી સર્કલ"ની જરૂર છે. ખાસ કરી ટ્રાંસવાલના નાના શહેરોમાં એવા સ્ટડીસર્કલ હોય તો ગામડામાં રહેતા હોય એમ નહી થાય. અને ખરાબ ટેવો અને આચરણોમાંથી બચી જવાય.

ઇંગ્લાન્ડમાં દરેક પરાંમાં એવા ગ્રુપ હોવાનું કહેવાય છે અને માસીક અથવા પખવાડીક અને અઠવાડીક ચર્ચા મેળાવડાઓ થાય છે તેમાં દરેક વિષયો ચર્ચાય છે અને તે બદલ લોકો નો રસ વધતોજ જાય છે.

એ ઢબ પર આપણી હીંદી પ્રજા અહીં રસ લે તો પ્રગતીનો માર્ગ ઘણોજ સહેલો થતો જાય. સમાજીક સંસ્થાઓએ એ બદલ શરૂઆત કરવી જરૂરી છે.—સી. ડી. મોદી.

કર્મની સાથે ભક્તિ જોઇએ

પ્રશ્ન—મન પવનવેગે દોડે છે અને ન કરવાના વિચાર કરે છે. તેને અટકાવવા શું કરવું? અને માણસને સત્કાર્યમાંથી પાછો પાડે એવા શત્રુને કેવી રીતે અંકુશમાં લાવવો?

જવાબ—મનને કબજે કરવાનો સહેલો ઉપાય એ છે કે આપણા મનમાં જે કંઇ કલ્યાણકારક વિચાર આવે તેને ક્રિયા મારફતે સફળ કરવાનો પ્રયત્ન કરવો. એમ કરવાથી મન કંઇક કાબુમાં આવે છે. કેટલીક વખત ક્રિયા કરતાં કંઇક થાક લાગે છે. કોઇ કોઇ વખત કંટાળો પણ આવે છે. જ્યારે ક્રિયા સમ્યક જ્ઞાન થયા પછી કરવામાં આવે છે ત્યારે તે સફળ થયા વિના રહેતી નથી. છતાં પણ ક્રિયામાં કંઇક થાક દેખાય છે. કારણ કે ક્રિયા કરવા નું ભાન રહે છે. પણ જ્યારે એમાં ભક્તિ ભળે છે, ત્યારે ક્રિયા કરતાં થાક લાગતો નથી. ભક્તિથી કરેલું કર્મ અકર્મ થઇ જાય છે, નિષ્કામ થઇ જાય છે. ભક્તિની ઉત્પત્તિ પણ જ્ઞાન અને શ્રદ્ધામાંથી જન્મે છે. એ ભક્તિ માં એટલું બળ હોય છે કે જેમ એંજીન માં વરાળ. વરાળ દેખાવમાં બળવાળી હોતી નથી, પણ એનો જ્યારે એંજીન માં સંગ્રહ થાય છે ત્યારે તે કેટલું બળ બતાવે છે એ આપણે પ્રત્યક્ષ જોયું છે. એટલે વરાળને રોકવાની જેટલી ચતુરાઇની કે સાવચેતીની જરૂર છે, તેટલી જ ભક્તિને સંઘરવાની જરૂર છે.

મહાત્મા ગાંધીજીએ એક વખત કહેલું કે, હીંદુસ્તાનનું દુઃખ જોઇ મારૂં હૃદય બળે છે, અને અંદર આગના ભભૂકા થાય છે. પણ તમે કોઇ પૂછો કે તમે ત્યારે કેમ બળી મરતા નથી? તો તેનો જવાબ એ છે કે, એ આગ ને ઓલવવા માટે કમર કસીને પ્રયત્ન કરી રહ્યો છું. એ પ્રયત્ન આખી જીંદગી સુધી તેમણે કર્યો તે આપણે જોયું. તેમને થાક ન લાગ્યો, તે નિરાશ પણ ન થયા, તેનું કારણ સમ્યક જ્ઞાન માંથી ઉત્પન્ન થયેલી ભક્તિ હતી અને એ ભક્તિને બહાર ઢોળાવા ન દીધી એટલે એનો પુરો લાભ લીધો. આપણે પણ એ બોધપાઠ લઇએ. અને જે કંઇ આપણને યથાર્થ લાગે તેને આચારમાં મુકવાના પ્રયત્ન ભક્તિ પુર્વક કરીએ, તો મન ધીમે ધીમે કાબુમાં આવશે અને આપણે કંઇક સત્કાર્ય કરી શકીશું.

—રવીશંકર મહારાજ.

'શિક્ષણ અને સાહિત્ય'માંથી.

બે અઠવાડીક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૫૫ જુલાઇ	હીંદુ ૨૦૧૧ આષાઢ શ્રાવણ	મુસલમાન ૧૩૭૪ હીજરી જીલકાદ જીલ્હેજ	પારસી ૧૩૨૪ દએ બહમન	સુર્યોદય ક. મી.	સુર્યાસ્ત ક. મી.	ધાર્મીક તહેવારો-ઉત્સવો
શુક્ર	૧૫	વદ ૧૧	૨૪	૧૭	૬-૫૦	૫-૧૨	
શની	૧૬	,, ૧૨	૨૫	૧૮	૬-૫૦	૫-૧૨	
રવી	૧૭	,, ૧૩	૨૬	૧૯	૬-૫૦	૫-૧૨	
સોમ	૧૮	,, ૧૪	૨૭	૨૦	૬-૫૦	૫-૧૩	
મંગળ	૧૯	,, ૩૦	૨૮	૨૧	૬-૫૦	૫-૧૩	શ્રાદ્ધની અમાવાસ્યા_દીપ પુજા
બુધ	૨૦	સુદ ૧	૨૯	૨૨	૬-૪૯	૫-૧૩	શ્રાવણ માસ બેઠો
ગુરૂ	૨૧	,, ૨	૧	૨૩	૬-૪૯	૫-૧૩	
શુક્ર	૨૨	,, ૩	૨	૨૪	૬-૪૯	૫-૧૩	
શની	૨૩	,, ૪	૩	૨૫	૬-૪૯	૫-૧૪	
રવી	૨૪	,, ૫	૪	૨૬	૬-૪૮	૫-૧૪	નાગ પંચમી
સોમ	૨૫	,, ૬	૫	૨૭	૬-૪૮	૫-૧૪	
મંગળ	૨૬	,, ૭	૬	૨૮	૬-૪૮	૫-૧૪	શીતળા સપ્તમી
બુધ	૨૭	,, ૮	૭	૨૯	૬-૪૭	૫ ૧૫	
ગુરૂ	૨૮	,, ૯	૮	૩૦	૬-૪૭	૫-૧૫	

છૂટાછેડા

લેખક: શ્રી દિનેશ મોતીવાલા

છૂટાછેડાનો કાયદો થયા પછી આપણે ત્યાં છૂટાછેડા લેવાના બનાવો વધુ ને વધુ પ્રમાણમાં બનવા લાગ્યા છે. એક સિદ્ધાંત તરીકે, અમુક સંજોગોમાં છૂટાછેડા લેવાનું વાજબી મણાવી શકાય, પણ ગમે તે બહાનાં હેઠળ લેવાતાં છૂટાછેડામાં એક યા બીજા પક્ષને ભારે અન્યાય થઈ જવાનો સંભવ રહે છે.

આપણા દેશની નારી આર્થીક રીતે હજી એટલી સ્વતંત્ર નથી કે, પુરૂષના આશ્રયને ફગાવી દઇને પોતાના પગ પર એ ઊભી રહી શકે. ઘણીખરી સ્ત્રીઓ માટે તો, પતિ વિનાનું જીવન પણ અસહ્ય બની રહે છે. એવા સંખ્યાબંધ દ્રષ્ટાંતો આપણા સમાજમાંથી મળશે કે, જ્યાં, પત્ની અનેક રીતે પતિથી કચડાતી-દબાતી હોવા, છતાં પણ, પતિના ઘરનો ત્યાગ કરી શકતી નથી. વ્યભિચારી, ઝઘડાખોર, દારૂડિયા અને હીણુકમાઉ પતિઓને આપણી ગૃહિણીઓ નીભાવી લે છે. એ એટલા માટે નહિ કે, એમને આ બધું ગમે છે; પણ એટલા માટે કે, એમની આર્થીક નિરાધારતા એમને એ સહી લેવાની ફરજ પાડે છે.

આમ, છૂટાછેડાની તરફેણ કે વિરૂદ્ધમાં ઘણું કહી શકાય તેમ હોવા છતાં, છૂટાછેડાનો કાયદો આપણે ત્યાં આવ્યો છે અને એને અનિવાર્ય અનિષ્ટ માનીને આપણે, એને આપણાથી દુર રાખવાનો જ વિચાર કરવો રહે છે.

પતિપત્ની વચ્ચે કલેશ, મનભેદ, કે ઝઘડો થતાં છૂટાછેડા લેવા દોડી જવું એમ કોઈ કદી પણ નહિ માને. પોતાની અને બાળકોની જીંદગીને અંધકારમાં ફેંકી દેવાનું જોખમ કોઇ નહિ કરે. છૂટાછેડા એ તો છેલ્લામાં છેલ્લો જ ઉપાય હોઇ શકે, એ રીતે જ, પતિપત્નીએ વિચારવું ઘટે.

છૂટાછેડાના મૂળમાં તો અસુખી લગ્નજીવન રહ્યું હોય છે. દુખી લગ્નજીવનને યુક્તિપૂર્વક, સમાધાનથી સંતોષી લગ્નજીવનમાં પલ્ટાવવા માટે બંને-સ્ત્રીપુરૂષે પુરૂષાર્થ કરવો ઘટે છે. જરા મતભેદ પડતાં છૂટાછેડા લેવા અદાલતમાં દોડી જવા જેવી કાનુની સ્થિતિ આપણે ત્યાં નથી. એવા કારણે છૂટાછેડા મળી શકતા પણ નથી; પણ છૂટાછેડા માટેના અનેકવિધ કારણોને દુર કરવાનો સક્રિય પ્રયાસ કર્યો વિના સુખી લગ્નજીવન તો ઝંઝવાનાં જળ સમું જ બની રહે છે;

લગ્નજીવનની નિષ્ફળતાના એંસી ટકા જેટલા કિસ્સામાં સ્ત્રી-પુરૂષનું નિષ્ફળ કામજીવન પડ્યું હોય છે.

આ પ્રશ્ન અંગેનો સ્ત્રીનો કે પુરૂષનો અસંતોષ તેમની પાસેથી એવાં પગલાં ભરાવે છે કે જે, લગ્નજીવનને છિન્નભિન્ન કરી નાખે. આ રીતે જોતાં, પતિ કે પત્નીએ કામ-જીવનમાં એક બીજાને અનુકુળ થવાની વૃત્તિ રાખવી જોઇએ. કેટલીક વખત પુરૂષની સહવાસ માટેની ઇચ્છા પ્રત્યે પત્ની 'ઠંડી' રહે છે. સ્ત્રી સામે ચાલીને 'આક્રમક' બને એવું સામાન્ય રીતે બનતું નથી.

કામ-જીવનને લગતા મતભેદના બનાવોમાં પતિપત્નીએ સમાધાન સ્વીકારી લેવું જોઇએ; એ પ્રશ્ન બંને એ સાથે મળીને વિચારી લેવો જોઇએ અને એક બીજાની ઇચ્છા-અનિચ્છાને અનુકુળ થવું જોઇએ.

એક બીજી વાત પણ સમજવા જેવી છે. લગ્નજીવન એ કંઇ 'રોમાન્સ'નો બગીચો નથી. શરૂઆતના વરસોમાં જ્યારે પતિપત્ની વચ્ચેનું આકર્ષણ જામતું હોય છે ત્યારે એવી લાગણી જન્મ પામે છે અને વિકસે છે; પણ વખત વહેતાં પ્રેમ સ્થિર થવા પામે છે. આ વખતે દંપતિજીવનમાં માત્ર 'રોમાન્સ'ની ઇચ્છા રાખનારે નિરાશ થવું પડે છે.

છૂટાછેડાં માટેનું એક બીજું મહત્વનું કારણ, સ્ત્રી કે પુરૂષના જીવનમાં પર-પુરૂષ કે પર-સ્ત્રીના પ્રવેશનું છે. દંપતિ—જીવનને એ મોટામાં મોટો આંચકો આપે છે. ઘણાં સંસારો આ મુદ્દા પર તૂટી પડ્યા છે. છૂટાછેડા માટેનું એ દેખીતું અને કાયદાની દ્રષ્ટિએ મૂળભૂત કારણ છે.

પણ સ્ત્રી ને પુરૂષના જીવનમાં બીજી વ્યક્તિ આવે છે શા માટે? લગ્નજીવનમાં કંઈક તત્ત્વ ખુટતું હોય છે ત્યારે જ, બીજાને આવવાની કે આપણા જીવનમાં પ્રવેશ મેળવવાની તક મળે છે ને? માનસપૃથક્કરણ શાસ્ત્રીઓ કહે છે કે, જાતીય જીવનનો અસંતોષ મતભેદોને ટોચે પહોંચાડે છે.

આપણે ત્યાં દારૂબંધી છે; પણ માત્ર દારૂ પીવાને કારણે કોઈ છૂટાછેડા લેવા દોડી જાય એવું નથી બનતું. પશ્ચિમમાં દારૂબંધી નથી છતાં, છૂટાછેડાના ૫૦ ટકા કિસ્સામાં વધારે પડતો દારૂ પીવાનું કારણ અપાય છે; પણ માણસ દારૂ કે એવી બીજી કુટેવ તરફ શા માટ વળે છે? ઘણા લોકો દારૂ પીતા નથી હોતા; પણ લગ્નજીવનની નિષ્ફળતા, પતિ-પત્ની વચ્ચેના મતમતાંતરો એને દારૂ પીતો કરે છે, અથવા એને કોઇ બીજી કુટેવમાં નાખે છે.

છૂટાછેડાથી સુખ પ્રાપ્ત થઇ જાય છે એમ માનવાનું પણ કંઇ કારણ નથી. ઘણા ખરા બનાવોમાં બંને પક્ષો ઉંડા દુઃખનો ભોગ બની જાય છે. એમનાં કુટુંબ-જીવનનો નાશ થઇ જાય છે અને બાળકો નિરાધાર જેવા બની રહે છે.

અને છૂટાછેડા પછીના પુનર્લગ્નમાં પણ એના ઘેરા ઓળા તો પડ્યા જ કરે છે. આગલું લગ્નજીવન વ્યક્તિને સતાવતું હોય છે.

અને છૂટાછેડા લેતી વ્યક્તિઓના બાળકોનું શું? ઓછામાં-ઓછું બાળકોએ, બેમાંથી એકનો પ્રેમ તો ગુમાવવો જ પડે છે. એમના પર, હકીકતમાં તો આભ જ તૂટી પડે છે. બાળકો કોનો પ્રેમ ભૂલે ને કોનો સાચવે? એનો ન્યાય કે એની તુલના પણ તેઓ બિચારાં શી રીતે કરી શકે? આવા બનાવોથી એમના મનને, સ્વાભાવિક રીતે જ આંચકો લાગે છે ને એની અસર જીવનભર તેમના પર રહે છે.

છૂટાછેડાના કાયદાની એક અસર એ થાય છે કે, પ્રભુતામાં પગલાં માંડતાં દંપતી, પ્રારંભથી જ એમ માનતા થાય છે કે, ન ફાવ્યું તો છૂટાછેડા તો છેજ ને! ઘણા આધુનિક શિક્ષિતોનું માનસ, આજે આ રીતે કામ કરતું થયું છે. આનું પરિણામે એ આવે છે કે, લગ્નની જવાબદારી ઉઠાવતાં પહેલાં જે ગંભીરતાપૂર્વક એની વિચારણા કરવામાં આવતી, એ વસ્તુ નાબુદ થતી જાય છે. 'ચાલો પ્રયોગ કરી જોઇએ' એવું માનસ છૂટાછેડા ભણી દોરી જાય એમાં કયું આશ્ચર્ય હોઇ શકે?

વધતા છૂટાછેડાને અટકાવવાનો રાજમાર્ગ એક જ છે અને તે લગ્નજીવનની ગાંઠને વધુ મજબુત બનાવવાનો. એ જેટલી મજબુત હશે એટલે અંશે, છૂટાછેડા તરફ નહિ પણ, સમાધાનને માર્ગે દંપતીઓ વળશે એમાં કોઇ શક નથી.

આજે તો લોકો લાંબુ વિચાર્યા વિનાજ, લગ્નજીવનમાં 'કુદી' પડે છે. પોતાની કે સામા પક્ષની યોગ્યતાનો વિચાર તેઓ કરતા નથી.

અને આજે મોટામાં મોટું આશ્ચર્ય તો એ છે કે, ગમે તેવો માણસ, અરે, સાવ નાલાયક, લુચ્ચો, લફંગો, બેકાર કે વ્યભિચારી પણ પરણી શકે છે. એને કોઇ ના પાડી શકતું નથી, એની યોગ્યતા માટેનું કોઇ ધોરણ આપણી પાસે નથી. અયોગ્ય માણસો ને પરણવાની ના પાડનાર સત્તા, આજે ય અસ્તિત્વમાં નથી.

આવા માણસો પરણે છે ને જેની સાથે પરણે છે એના જીવનનો સટો ખેલી નાખે છે. પરિણામ? કાયમના અસંતોષમાં, દુ:ખમાં, રોગમાં અને અર્ધદુ:ખમાં આવીને આખરે છુટા પડવામાં કે કાયદેસરના છૂટાછેડામાં આવે છે.

એક જાણીતા સમાજશાસ્ત્રીએ કહેલું કે, આપણે ત્યાં સરળમાં સરળ કોઇ વસ્તુ હોય તો પરણી જવાની છે. આ કેવું નક્કર સત્ય છે?

લગ્નજીવન એ એક અતિ મોટી જવાબદારી છે. દંપતીજીવન સ્વીકારતાં પહેલાં સ્ત્રી-પુરૂષને એ જવાબદારી ઉઠાવવાની તાલીમ મળવી જોઇએ. ગૃહજીવનની, બાળઉછેરની, પુરૂષ સાથેના સંબંધની અને એવી આવશ્યક તાલીમ વિના એક સફળ પત્ની થઇ શકાય નહિ. એજ રીતે પત્ની અને કુટુમ્બ પ્રત્યેના પ્રેમના અભાવવાળો. આર્થીક રીતે પામર, રખડુ પુરૂષ પરણવાનો હકદાર નથી એમ નક્કી થવું જોઇએ.

લગ્ન પહેલાં આપણા સમાજમાં સગપણ-વિવાહ કરવાની પદ્ધતિ છે. આ પદ્ધતિનો મૂળ હેતુ સગપણ અને ખરેખરા લગ્ન વચ્ચેના ગાળામાં પરણવાં ઇચ્છતાં સ્ત્રી-પુરૂષ પરસ્પરના પરિચયમાં આવે, એક બીજાને સરખી રીતે જાણતાં થાય, એક બીજાના કુટુમ્બીઓ સાથે પરિચય કેળવે એ રહેલો છે. આજના છૂટાછેડાના પ્રગતિ કરતા યુગમાં, સગપણ થયેલા યુવક યુવતીએ નિકટતમ્ પરિચયમાં આવવું જરૂરી છે. ભાવિ લગ્નજીવનનું ઘડતર એ રીતે થશે. સગપણથી લગ્નના સમય સુધીના ગાળામાં પરસ્પરના પરિચયે એક બીજાને લાગે કે, એમનું સહજીવન સુખી થવાનું નથી, તો એઓ પરિણિત જીવનની જવાબદારી ઉઠાવ્યાં પહેલાં જ છુટાં થઇ જાય એમાં કશું જ ખોટું નથી.

કોઇ પણ લગ્ન સ્વયંસંપુર્ણ નથી. એથી પૃથ્વી પર સ્વર્ગ ઉતરી પડશે એવી ભ્રમણામાં રહેવાનું પણ આવશ્યક નથી. લગ્નજીવન એટલે બે અલગ-અલગ વિચારો અને વ્યક્તિત્વ ધરાવતી વ્યક્તિઓનું સહજીવન. એમાં અથડામણ પણ આવે, ઝંઝાવાત પણ કદીક તુટી પડે, પણ એ બધું છતાં સંસાર રૂપી હોડી તો ન જ ભાંગે—એવી મનોભાવના સાથે જે લોકો જોડાય અને જીવન જીવે એઓ સાચું સહજીવન જીવી ગયા એમ કહેવાય.

બીજી પણ એક અને છેલ્લી વાત સમજવા જેવી છે. લગ્નજીવનને આપણે ભાગીદારી કહીએ છીએ. ખરી રીતે તો, એને ભાગીદારી કહેવામાં આપણે ભૂલ જ કરીએ છીએ. ભાગીદારોમાં તો, જરા અણફાવતું થયું એટલે છુટા પડી શકાય. લગ્નજીવનના સહજીવનમાં છુટા પડવાની તો કલ્પના જ અસ્થાને હોવી ઘટે. બે શરીરમાં એક આત્મા વસતો હોય એવું જીવન જેઓ જીવી શકે તે સાચું જીવન જીવી ગયા એમ ગણાવું જોઇએ. છૂટાછેડાનો કાંટાળો પ્રશ્ન એવાઓને કદી નડશે નહિ.—'બીજ'.

નવલ કથાઓ

પહેલો ફાળ	૬	૦
ઝેર તો પીધા છે જાણી જાણી	૧	૬
સાગર કથા	૮	૬
ઋણ મુદિત	૭	૬
આવતી કાલ	૭	૦
નીલ પંખી (નાટક)	૫	૦
ગોદાન બંગાલીનો અનુવાદ ભાગ ૧ ૨. સેટના	૧૬	૦
ચમેલી	૬	૦
ચોરાની વાતો	૩	૦
રોજની રામાયણ (નાટીકા)	૫	૦
બહીષ્કાર	૬	૦
વિરાગ મંદિર	૩	૯
પ્રદીપ	૭	૬
સાગર સામ્રાટ	૬	૦
હિરીફની વાતો	૩	૦
પૌરાણિક નાટકો	૫	૯
યૌવન ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૨	૦
આશાનું બીજ ભાગ ૧ ૨. સેટની	૧૪	૦
દરીયા વાટ	૧૦	૦
લામિઝરેબલ ભાગ. ૧. ૨. સેટની	૧૬	૦
ક્રાંતી	૭	૦
શંકિત હૃદય અને સંયુક્તા	૯	૦
વસુધરા	૬	૦
છેલ્લો પ્રયોગ	૭	૬
સ્વાધ્યાય ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૩	૬
દુર્ગા	૮	૦
જયસીંહ	૧૦	૦
મોહીની	૮	૦
પ્રભાત ફીરણો	૮	૦
માનવતાના મુલ્ય	૭	૦
લાવણ્ય	૫	૯
ઝેર તો પીધા છે જાણી જાણી (દર્શક)	૫	૬

'Indian Opinion', Private Bag, Durban.

બીજા કેટલાક પુસ્તકો

ઈશ્કની ખુશ્બુ (નવલ કથા)	૧	૦
તેજચિત્રો (ટુંકા જીવન ચરીત્રો)	૭	૬
શહીદનો સંદેશ	૪	૦
વિરાંગનાની વાતો ભાગ ૧.	૬	૬
ઘરને મારગે નવલ કથા	૭	૬
મરૂ ભૂમિમાં ,,	૪	૦
મેધગનુષ્ય ,,	૭	૬
પ્રથમ પત્ની ,,	૭	૦
રૂપનાથ ,,	૭	૦
કમાઈનો ભોગ ,,	૮	૦
ત્રિવિધ તાપ ,,	૫	૦
લુઈ પાશ્ચર (જીવન ચરીત્ર)	૫	૦
રાજા રાણી નાટીકા	૧	૦
નુતન રશિયામાં ડોકીયુ	૩	૬
સોક્રેટીસની સફર	૨	૬
જીવતા તહેવારો (કા. કાલેલકર)	૫	૦
તુલસી કયારો નવલ કથા	૮	૬
સોહાગ ,,	૧	૦
કોનો વાંક ,,	૧	૯
જીવન યાત્રા ,,	૪	૦

Obtainable from :

'Indian Opinion', Private Bag, Durban.

ચિત્રમાં શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા

પાકાં પુંઠાનું સુંદર પુસ્તક તમાં આખી ગીતા સુંદર ચિત્રોમાં આપવામાં આવી છે અને લખાણ અંગ્રેજી અને હીંદીમાં આપવામાં આવ્યું છે.

કીમત પા. ૫—૧૦—૦.

મહાત્મા ગાંધીજીનું જીવન ચરિત્ર આઠ ભાગમાં. એકજ સેટ બાકી રહ્યો છે. કીમત પા. ૧૮—૦—૦ આ પુસ્તકોની કીમત હીંદમાં હવે લગભગ બમણી થઈ ગઈ છે. અમારે ત્યાં પ્રથમ ઓછા ભાવે આવી હોવાથી આ ભાવે આપી શકીએ છીએ.

તુરતજ પૈસા સાથે ઓર્ડર મોકલો, વહેલો તે પહેલો.

મળવાનું ઠેકાણું :

'Indian Opinion'

Private Bag, — Durban.

Phone 332651 P.O. Box 1549 Tel. Add ENBEEDEE.

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

33 West Street, JOHANNESBURG.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, વુલન જર્સી, વુલ, બાળકો માટેનો જાત જાતનો માલ, ઘર વપરાશ માટે તેમજ લગ્નાદિ પ્રસંગોએ શણગાર માટે રીબન વગેરે માટે અમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

બોક્સ ૧૫૪૯.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

ડરબનનું ટકાઉ આદુ ૯ પેની રતલ, ૧૦૦ રતલથી વધુ લેનારને ૮ પેની (શેકેલ ભાવે) મોટી કળીનું લસણ શી. ૧-૬ રતલ, પાપડ નં. ૧, શી. ૧૦-૦ ૧૦૦. નં. ૨, શી. ૮-૦ ૧૦૦. પોરટેજ જુદું.

કપુરી અને ચેવલી પાન શી. ૫ રતલ; પોરટેજ જુદું. બારકીટ શી. ૧૦-૬ ડઝન; લાંબી અને સ્કવેર બારકીટ શી. ૧૩ ડઝન.

સુરણ, લીલી હળદ અને આંબા હળદની મોસમ ચાલુ છે.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કઢાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS

P. O. Box 251. DURBAN.

એટલું તમે જાણો છો કે કેનેડાની વિશ્વ વિખ્યાત કંપની

સન લાઈફ ઓફ કનેડા

ઉપરોક્ત કંપનીના હમો સત્તાવાર એજન્ટ છીએ.

ઉપરાંત

દક્ષિણ આફ્રીકાની વરિષ્ઠ અદાલતની કેપ ઓફ ગુડ હોપ પ્રોવીન્સીયલ ડીવીઝનના સરકાર તરફથી નીમાયેલા અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી ભાષાન્તરકાર છીએ તેમજ અત્રેની ઈમીગ્રેશન અંગેનું કોઈ પણ જાતનું કામકાજ વિના વીલંબ ત્વરીત ગતીએ થઈ શકે છે.

1. Wherever there is a particular Life Assurance Problem a Sun Life of Canada Plan can solve it.
2. Prompt settlement of claims is a maxim of the Company's Management.
3. During 1951 the Company paid over £31,000 000 to annuitants, policy holders and their families.

The Sun Life of Canada is a Leader in World Wide Assurance.

Consult us first.

C. C. PALSANIA

GENERAL AGENT

Business, Estate, Financial, Insurance and Immigration Consultant.
Sworn Translator.

100 Sir Lowry Road, — CAPETOWN
P.O. Box 4624. Phone 32390

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

બુકકીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘરે બેઠા અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને યોર્કશાયર ઈનશ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 29e Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

જોઈએ છે

હાડકાં

તમારાં સ્ટેશન કે સાઈડીંગે પહોંચતાં કરવા માટે અમે ટનના પા. ૭ આપીશું

ખાલી બેગો રેલ ફીરાયું ભરી પાછી મોકલી આપીશું

વધુ વિગતો માટે લખો:

THE
BULLBRAND FERTILIZERS LTD.
SARNIA NATAL.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેશ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાક્ટ લઈશું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર – ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: KAPITAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડ્રેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તદન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ડ્રેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશા તઈયાર રહે છે. માલ રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગળ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

નવલ કથાઓ

સારા સારા લેખકોનું સુંદર સાહીત્ય

કપાલ કુંડલા (બંકીમ ચંદ્ર)	૬	૬
નવલીકાઓ (મેઘાણી)	૬	૬
મળેલાંજીવ (પ્ર. પટેલ)	૭	૦
સોરઠી ગાથા	૧	૬
એક બીંદુ	૭	૦
ઉભી વાટ	૮	૬
ઉન્નયન	૭	૦
ક્લાની સહચરી	૫	૦
કઉંચ વધ	૧૦	૬
અણખુટ ધારા	૭	૬
શહીદોનો સંદેશ (આયરલેન્ડના શહીદ)	૪	૦
કરુણા દેવી (સાને ગુરૂજી)	૨	૩
માનવતાના લિલામ લેખીકા હેરીયેટ બિચર અનુવાદક યશીન ઓઝા	૧૫	૦
સોનેરી છાયા	૧૦	૦
સ્વપ્ન સૃષ્ટી	૧૦	૦
છાયા પ્રકાશ	૧૨	૬

૨. મ. દેશાઇ કૃત

દિવડી	૧૨	૦
માનવી ખંડીયેરો (એક રક્ત પિત્તીની આત્મ કથા)	૬	૦
લોક ભાગવત (નાનાભાઈ ભટ્ટ કૃત) શ્રીમદભાગવતની કથાઓ	૨૬	૦
કીમીયાગારો (૧૮ મહાન નરનારીઓનો ટુંક પરીચય) યશોધર મહેતા	૬	૦
સર્જતા હઈયા (નવલભાઈ શાહ) જ્ઞાન સાથે આનંદ આપતી નવલ કથા	૭	૬
મુક્ત પંખી	૮	૦
યામા	૧૦	૦
રાધારાણી	૯	૦

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ.

ગાંધી સાહીત્ય

દ. આ. નો ઈતીહાસ	૭	૬
મહાદેવ દેશાઇનું જીવન ચરીત્ર	૨	૩
મહાદેવ દેશાઇની ડાયરી ભા. ૧	૧૦	૦
,, ,, ,, ભા. ૨	૧૨	૦
,, ,, ,, ભા. ૩	૧૧	૬
,, ,, ,, ભા. ૪	૮	૦
,, ,, ,, ભા. ૫	૧૬	૦
બાપુની કારાવાસની કહાણી	૧૫	૦
હસ્ત લીખીત હીંદ સ્વરાજ્ય	૪	૦
આત્મ કથા (ગાંધીજી)	૭	૬
ગાંધીજીની સંક્ષીપ્ત આત્મ કથા	૨	૬
બાપુની ઝાંખી (કાકા કાલેલકર)	૩	૦
રામ નામ (ગાંધીજી)	૧	૦
બાપુ મારી મા (મનુ ગાંધી)	૧	૬
બાપુની પ્રસાદી	૫	૦
ગાંધીજી અને સામ્યવાદ (કી. મશરૂવાળા)	૩	૦
નીતી નાશને માર્ગે (ગાંધીજી)	૨	૦
અનાસક્તી યોગ (ગાંધીજીએ ગીતાજીનો કરેલો અનુવાદ)	૧	૬
ધર્માત્મા ગોખલે (ગાંધીજી)	૧	૬
આશ્રમ ભજનાવલી	૧	૦
હીંદનો કોમી ત્રીકોણ (કોમવાદ વિશે લખેલું)	૬	૦
આરોગ્યની ચાવી	૧	૬
ફ્રીંઅ કોંગ એખ સાહસથી ભરપુર બાળ વાર્તા	૩	૦

મળવાનું ઠેકાણું : આ ઓફીસ.

'Indian Opinion' P. Bag.,
Durban, Natal.

વાંચવા લાયક સાહિત્ય

ગીતા મંથન (કી. ઘ. મશરૂવાલા કૃત)	૭	૬
ગો સેવા (ગાંધીજી)	૨	૦
માનવી ખંડિયેર (અનુ. કાકા કાલેલકર કી. ઘ. મ.)	૬	૦
ગીતા બોધ (ગાંધીજી)	૧	૦
બા બાપુની શીળી છાયામાં (મનુ ગાંધી)	૪	૬
બાપુ (ઘ. બિરલા)	૨	૬
મધુકર (વિનોબા)	૫	૬
ત્યાગ મુર્તિ અને બીજા લેખો (ગાંધીજી)	૬	૦
ત્યારે કરીશું શું (ટોલ્સટોય)	૪	૯
વ્યાપક ધર્મ ભાવના (ગાંધીજી)	૬	૦
દારૂબંધી (કુમારઅપ્પા)	૧	૩
ઓતરાંતી દીવાલો (કાલેલકર)	૧	૩
કન્યાને પત્રો ન. પરીખ (તારૂણ્યમાં પ્રવેશતી બાળાઓ માટે)	૨	૬
મરકુંજ (મ. ત્રીકમજી ક્ષયરોગી માટે)	૨	૦
ગ્રામ્ય ભજન મંડળી સં. જુ. દવે (ભજનોનો સંગ્રહ)	૧	૬
ગાંધીજી (બાળકો માટે ચરીત્ર)	૧	૬
વિશ્વશાંતી કાવ્ય (ઉ. જોશી.)	૧	૦
બનોને (રા. અમૃતકોર)	૧	૦
હીંદી રાષ્ટ્રીય મ. સ.નું બંધારણ	૧	૦
ગીતા પદાર્થ કોષ (ગીતાજીમાં આવતાં શબ્દોનો અર્થ)	૧	૦
આત્મ રચના જુ. દવે.	૮	૦
દીલ્હી ડાયરી (ગાંધીજી)	૭	૬
આપણું હીંદુસ્થાન	૩	૦

મળવાનું ઠેકાણું

INDIAN OPINION,
PRIVATE BAG, DURBAN.

ગુજરાતી સ્કુલોને સુંદર તક

નિશાળના પુસ્તકો

નવયુગ વાચન માળા		
પુસ્તક બીજુ	૨	૦
પુસ્તક ચોથુ	૩	૦
નુતન લેખન તાલીમી વર્ગ		
ભાગ ૧, ૨, ૩, ૪. પ્રત્યેકની	૧	૦
ચાલો લખીએ		
ભાગ ૧. ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭. પ્રત્યેકની	૧	૩
ભારતનો ઈતિહાસ ભાગ ૧	૨	૦
દેશ વિદેશ ભાગ ૧	૨	૯
ગુજરાતનું ગૌરવ	૧	૯
હીંદના ઈતિહાસની રૂપરેખા ભાગ ૧.	૨	૨
દેશ દીપકો	૨	૦
ભુગોળ પરીચય ભાગ ૩	૧	૧૦
,, ,, ભાગ ૪	૨	૩
પ્રાચીન સમયની રસકથાઓ	૧	૯
મીડલ સ્કુલ અંક ગણિત ભાગ ૧.	૨	૯
મારૂં ગણીત ભાગ ૧	૧	૩
,, ,, ભાગ ૩	૧	૬

આ પુસ્તકો ડઝન બંધી લેનારને ૧૫ ટકા કમીશન આપવામાં આવશે.

સી. ઓ ડી. થી માલ મોકલવામાં નહીં આવે.

Obtainable from :

'INDIAN OPINION'
Private Bag,
Durban.